

HAK-İS

TÜRKİYE HAK İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

ARALIK 1986 SAYI : 8

Gın. Başkan
Necati Çelik
Ulusalaraması Barış
Kongresine Katıldı.

**ONURLU
HİZMET
YILI...**

HAK-İŞ

TÜRKİYE HAK İŞÇİ SENDİKALARI KONFEDERASYONU

**AYLIK EĞİTİM VE
MESLEK DERGİSİ**

"HER AYIN SONUNDA YAYINLARIR"

ARALIK 1986 SAYI : 8

Sahibi
Türkiye Hak İşçi Sendikaları
Konfederasyonu adına,
Genel Başkan
Necati ÇELİK

Genel Yayın Yönetmeni
Genel Eğitim Sekreteri
Salim USLU

Yazı İşleri Müdürü
Zekeriya İLKDOĞAN

Yazışma Adresi
HAK-İŞ DERGİSİ
Cihan Sk. 1/36 Sıhhiye-ANKARA
Tel: 29 85 53

Yıllık Abone Ücretleri
Yurtiçi: 2500 TL.
Almanya: 35 DM.
Fransa: FF.
S.Arabistan: 45 Riyal
Amerika (uçakla): 20 \$
Diğer Ülkeler: 12 \$ Marşılığı döviz.

Posta Çeki Hesabı
HAK-İŞ DERGİSİ
210986

* Yayın Kurulu, gönderilen yazılarda dil, anlatım ve yayın tekniği yönlerinden değişiklik yapabilir.
* Dergiden kaynak belirtilerek alıntı yapılabilir.
* Gönderilen yazı ve resimler iade edilmez.
* Yazılarda belirtilen görüşler yazarların kişisel düşünceleridir.
* Yayınlanan yazılara telif ücreti ödenir.

Dizgi, Pikaj, Film
Baskı
Gaye Matbaası-ANKARA

Basıldığı Tarih
Aralık 1986

İÇİNDEKİLER

SAYFA

1. Yarın Daha Güçlü Olma İnancıyla	1
2. İnsan Unsuru Yerini Alırsa Barışın Temeli Atılmış Olur.	2
3. Hak-İş Ortaya Koyduğu Çalışmayla Türk Sendikacılık Tarihinde Tek Örnektir	4
4. Siyasal İktidar Sendikalara Vaki Müdahalesine Son Vermelidir.	6
5. Petrol Krizinden Sonra Türk-Arap Ticari İlişkilerine Bakış.	8
6. Uluslararası İki Toplantı ve İzlenimler	9
7. Asgari Ücret Net 120 Bin TL. Olmalıdır.	10
8. Mevzuat.	11
9. Ekonomi	21
10. Sendika Haberleri	21
11. Kutay'ın Başarılı Semineri.	28
12. Ropörtaj	30
13. Yiğit İşçi Grevleri Gölgenemez	31
14. Hak-İş'in Ardındaki Güçler.	32

Yarın Daha Güçlü Olma İnancıyla

HAK-İŞ 22 Ekim 1986 günü itibarıyla 10. hizmet yılını tamamlamış ve 11. hizmet yılına ayak basmış bulunmaktadır. Geline bu noktada, geçen on yılın muhasebesini yapmaya ve geçmişten ders alarak istikbale daha iyi hazırlanmaya mecbur olduğumuzu özellikle belirtmek isterim. Geçmişten ders almayanların gelecekte emin olamayacakları tartışmasıdır.

HAK-İŞ'in geçmişini iki ayrı safhada mütala etmek doğru olur kanaatindeyim. Birinci safha 1976-1980 dönemini, ikinci safha ise 1980'den sonraki dönemi kapsamaktadır. Konfederasyonumuzun ilk hizmet safhasını 0-6 yaş grubu çocukların geçirmek durumunda oldukları rahatsızlığı bol olan döneme benzetmek mümkündür. Bilindiği gibi bu yaş grubu için rahatsızlıklar esasta hastalık ve çöküntünün değil, sıhhatin ve sağlıklı gelişmenin belirtileridir. Bu itibarla, HAK-İŞ'in o dönemi için karamsarlığa düşmeye gerek yoktur kanaatindeyim. Nitekim HAK-İŞ tabanı 1980'deki yönetim yenilemesiyle sağlık belirtileri kabul ettiğimiz o dönemi hemen geride bırakmasını bilmiş ve gerçekleştirdiği büyük atılımlarla herkesi hayrete düşüren bugünkü konuma gelmiştir.

HAK-İŞ'in daha büyük hamleler gerçekleştirebilmesi elbetteki gönlümüzün arzu

ettiği bir husustur. Ancak HAK-İŞ'in özellikle ikinci safhada başardığı hizmetleri görmezlikten gelerek şunlar da yapılabildi deyip mide bulandırma gayretleri ucuz politika sahiplerinin her zaman başvurdukları yöntemlerdendir. Konfederasyonumuz bünyesinde bulunup bayatlamış manevralarla ucuz yoldan kendilerini kahraman ilan etme hevesine kapılanlara en güzel cevap başkalarının yapamadıklarını sayıp dökmekten öte sen ne yaptın, sorusunu yöneltmek olmalıdır. HAK-İŞ'in güçlülüğüne gölge düşürecek hiçbir harekete mensuplarımızın müsaade etmeyeceği muhakkaktır.

HAK-İŞ'in bütün olumsuz şartlar ve sınırlı imkânlarla 20 Aralık günü Ankara'da başlayacak olan Büyük Genel Kuruldan da başarıyla ve daha da güçlenerek çıkacağına olan inancım tamdır.

Türk çalışma hayatının düşürüldüğü çıkmazdan kurtarılması, çalışanlarımızın yüzlerinin gülmesi ve sefilleri oynamaktan kurtarılması için onuncu hizmet yılını geride bıraktığımız şu günlerde mutad mesajımızı yineliyorum.

İşçi Kardeşim!

- Hakkın,

- Hakkının ve

- Hak sahiplerinin yılmaz savunucusu

HAK-İŞ'te toplanalım.

Necati Celik

"İNSAN UNSURU YERİNİ ALIRSA BARISIN TEMELİ ATILMIŞ OLUR"

Danimarka'nın Kopenhag Şehri'nde, 2700 delegenin katılımıyla 15-19 Ekim 1986 tarihleri arasında düzenlenen kongreye Genel Başkanımız Necati Çelik'te katılmıştır. Etkili bir konuşma irad eden N. Çelik, delegelerden büyük bir çoğunluğun alkışlarıyla karşılaşırken Bulgar ve Yunan delegeleri söz hakkı isteyerek aleyhte konuşmuşlardır.

Avrupa basınının büyük ilgisini toplayan ayrıca Köln Radyosu, Danimarka resmi ve özel radyo ve TV'si haber programlarında yeralması yanında ropörtajlar da yapılan Sayın Necati Çelik'in konuşmasını aynen yayınlıyoruz:

Sayın Başkan,

Sayın Delegeler,

Sayın Basın Mensupları,

Bilindiği üzere içerisinde bulunduğumuz 1986 yılı, Birleşmiş Milletler Genel Kurulunca "BARIŞ YILI" ilan edilmiştir. Ancak, üzülerek belirtmek isterim ki, 1986 yılının barışı tesis yolunda hiçte verimli olmadığı açıkça ortadadır.

Bulgaristan'da azınlıklara karşı uygulanan asimilasyon politikasına, Güney Afrika'daki çağ dışı ırk ayırımı politikasına, tarihte ilkkez iki süper gücün savaşan taraflardan birine destek sağlamaları nedeniyle milyonlarca insa-

nı inim inim inleten İran-Irak savaşına, Afganistan işgali ve katılımına, açlıktan ölen bu dünyanın insanlarına, terör tehdidi altında sokağa çıkamayan insanlara... esefle ifade etmek gerekir ki, 1986 yılı barış adına hemen hiçbirsey verememiştir.

Mensubu bulunduğum Türkiye Hak İşçi Sendikaları Konfederasyonu adına, Konfederasyonumun tesbitlerini ortaya koymadan önce kısaca ülkemizin Dünya barışı açısından yerini ve önemini belirtmek istiyorum. Ayrıca, Konfederasyonumun bu yer ve önem çerçevesinde belirleyicik gücünü ortaya koymak istiyorum.

Takdir edersiniz ki Türkiye, gerek coğrafi, gerek tarihi ve gerekse siyasal ve ekonomik yönden Dünya barışı açısından son derece stratejik bir konuma sahiptir. Benzetmemi mazur görünüz, adeta Doğu-Batı ilişkilerinin ve Dünya dengesinin şakülü, göstergesi durumundadır. Tarihi geçmişiyle İslâm ülkelerine lokomotif olma özelliğine haiz olan Türkiye aynı zamanda içerisinde bulunduğu teknolojik atılımlarla da özellikle savunma alanında tartışılmaz önemini ortaya koymaktadır.

Şurası bir gerçektir ki, sanayileşmesini sağlamış günümüz Batı ülkeleri özellikle Fransa, Batı Almanya ve İngiltere açıkça görüldüğü gibi bir müfüs gerilemesiyle karşı karşıyadır. Halbuki başta Türkiye olmak üzere gelişmekte olan ülkelerde hızlı bir nüfus artışı gözlenmektedir. Büyük bir eğitim seferberliği içerisinde bulunan Türkiye, emek yönünden gelecekte çok çok önemli bir yere sahip olacaktır. İş böyle olunca, Türk emek piyasasındaki örgütlenme de gelecek için çok önemlidir.

Şu anda Türk iş hayatında ikinci büyük işçi kuruluşu olan Hak-İş Konfederasyonu, içerisinde bulunduğu hızlı gelişme süreci ve kendine özgü özellikleriyle dikkatleri üzerinde toplamaktadır. Daha açık bir ifade ile, Türk çalışma hayatında muarızımız olan Türk-İş, uluslararası desteklerle, kayırcı mevzuatla ve geçmişin siyasal ve işveren himayeleriyle bu seviyeye gelmiştir. Bu nedenle Hak-İş Konfederasyonu gerçek anlamda tek ve rakipsiz bir işçi kuruluşudur. Çünkü HAK-İŞ gücünü münhasıran mensuplarından ve dolayısıyla büyük işçi kitlesinden almaktadır.

Bütün olumsuzluklara rağmen Türk iş hayatında bu önemli yerini almış Konfederasyonumun,

Dünya barışı konusunda tesbit ve önerilerini ortaya koymaya başlıyorum.

1. Her ne kadar, uluslararası beyannameler, anlaşmalar ve normatif düzenlemelerle "insanların eşitliği" kabul edilmişse de pratikte görülmemektedir. Sermaye çevresi emek kesimine, gelişmiş geri kalmışa, Batılı Doğuluya...

lararası şirketlerin pazar kapma ve rekabet şartlarında emek unsuru- nu sıradan bir veri gibi ele almaları affedilmez bir hatadır. Büyük kitlelerin kaderleriyle rasgele oynamak demek anlamına gelen bu tutum, büyük sosyal bunalımlara ve gelişmiş ülkelere karşı olumsuz odaklaşmalara neden olmaktadır.

4. Dünya ülkelerinin ve nihai

Birleşmiş Milletler Teşkilatı görüşmelerinde, beş ülkenin diğer Dünya ülkeleri karşısında "veto" haklarını ellerinde bulundurmaları hangi eşitlik ve insanîyet kavramlarıyla izah edilebilir?

Türk çalışma hayatında maruz olduğumuz olan Türk, İŞ, uluslararası desteklerle, kayıncı mevzuatla ve geçmişin siyasal ve işveren himayeleriyle bu seviyeye gelmiştir. Bu nedenle Hak - İş Konfederasyonu gerçek anlamda tek ve rakipsiz bir işçi kuruluşudur. Çünkü HAK - İŞ gücünü münhasıran mensuplarından ve dolayısıyla büyük işçi kitlesinden almaktadır.

eşit gözle bakmamaktadır. Örneğin, Birleşmiş Milletler Teşkilatı görüşmelerinde, beş ülkenin diğer Dünya ülkeleri karşısında "veto" haklarını ellerinde bulundurmaları hangi eşitlik ve insanlık kavramıyla izah edilebilir?

Şuna inanıyoruz ki, çıkar, saldırganlık ve büyüklük kompleksi yerine uluslararası ilişkilerde "insan" unsuru yerini alırsa işte o zaman Dünya barışının temeli atılmış olacaktır.

2. Bunun yanında süper güçlerin nüfuz yarışı gayesiyle Dünyayı adeta barut fıçısı haline getirmeleri, periyodik olarak zirve görüşmeleri düzenlemek suretiyle Dünya kamuoyunun dikkatini çıkarıcı ve yayılmacı politikalarından uzaklaştırmak istemeleri ve diğer Dünya uluslarının egemenlik haklarına kara, deniz ve havada saygılı olmamaları ve diğer ülkelerin siyasal ve ekonomik yaşamlarına dolaylı da olsa müdahale etmeleri Dünya barışını olumsuz yönde etkileyen başlıca etmenlerdir.

3. Faaliyet alanımız açısından özellikle dile getirmek istediğim önemli bir husus ise şudur: Ulus-

noktada insanlığın ortak çıkarlarını korumak ve barış ve güven ortamının sağlanmasının garantisi olarak görev yapacak olan uluslararası bağımsız kuruluşlar, özellikle üçüncü dünya ülkeleri taraf-

Şuna inanıyoruz ki, çıkar, saldırganlık ve büyüklük kompleksi yerine uluslararası ilişkilerde "insan" unsuru yerini alırsa işte o zaman Dünya barışının temeli atılmış olacaktır.

Uluslararası şirketlerin pazar kurma ve rekabet şartlarında emek unsuru sıradan bir veri gibi ele almaları affedilmez bir hatadır.

Tepeden inme reçeteler sunmak suretiyle ülkelerin egemenliklerine dolaylı müdahaleler, saygınlık ve güvenin yitirilmesinden başka hiçbir sonuç vermemektedir.

sızlıklarına gölge düşürücü yanlı politikalarından titizlikle kaçınılmadırlar.

Tepeden inme reçeteler sunmak suretiyle ülkelerin egemenliklerine dolaylı müdahaleler, saygınlık ve güvenin yitirilmesinden başka hiçbir sonuç vermemektedir.

5. Uluslararası terör konusuna gelince, şüphesiz ki suçsuz insanların kanının akmasını hiçbir mazet meşru kılamaz.

**yılmadan
dosdoğru...**

HAK — İŞ ORTAYA KOYDUĞU ÇALIŞMAYLA TÜRK SENDİKACILIK TARİHİNDE TEK ÖRNEKTİR

Hak-İş Konfederasyonu'nun 11. kuruluş yıldönümü münasebetiyle 22 Ekim 1986 günü düzenlenen, TRT haberlerinde ve basında önemle ele alınan basın toplantısının metnini aynen yayınıyoruz.

Sayın TRT ve Basın Mensupları,

1986 yılı içerisinde düzenleme fırsatı bulduğumuz bu dördüncü basın toplantımıza katıldığınız için öncelikle teşekkürlerimi belirtmek isterim.

Bu yıl, gerek çalışma hayatı yönünden ve gerekse siyasal yaşam açısından büyük bir hareketliliğe sahne olmuştur. On yıllık bir deneyim ve tecrübe birikimine sahip olan HAK—İŞ bugün hergünkinden daha bir azim ve kararlılıkla onurlu ve başarılı faaliyetlerini devam ettirmektedir.

Bilindiği gibi tarihin ta derinliklerinden bugüne üretim araçlarını elinde bulunduranlarla, emeğini kiraya verenler arasında sürekli bir hakve görev tartışması, şöyle ya da böyle süregelmiştir.

Sanayileşme hareketleri doğal olarak beraberinde kitleler halinde bir işçi çalıştırma olgusunu da ortaya çıkarmıştır. Bu işçi kitlelerinin, işverenler karşısında örgütlenmelerleriyle de sendikalaşma hareketi başlamıştır.

Anayasalarda ve yasalarda yer alan temel hak ve özgürlüklere bağlı olarak, çalışma alanı bazan dalaran bazan genişleme kaydeden sendikalaşma hareketi, ülkemizde 1871 yılında kurulan "Ameleperver Cemiyeti" ile başlamıştır, denilebilir. Cumhuriyetin ilk yılları bu konuda oldukça sönük bir görünümündedir. 1946 da sendika kurulması kabul edilmiş, 1947 yılında Sendikalar Kanunu yürürlüğe konulmuş ve ancak 1952'de bir işçi sendikası kurulabilmiştir. Bu tarihi gelişme sürecinden hemen şunu çıkarabiliriz. Türkiye'de sendikalaşma hareketleri, başta İngiltere olmak üzere diğer Avrupa ülkelerinde olduğu gibi işçi kitlelerinin, diğer bir ifade ile sosyal bir tabanın talepleriyle ortaya çıkmış bir hareket değildir.

Bu nedenle Türk-İş'in faaliyetlerinde ve benimsediği prensiplerinde hareket noktasının işçinin menfaatleri olmadığı açıkça görülmektedir. Uluslararası siyasal kuruluşların zamanın iktidarına yaptıkları baskılarla kurulan, mevzuatın himayesi altında filizlenen ve uluslararası kuruluşların yardımlarıyla gelişmesini tamamlayan Türk-İş, şu anda bile, ABD dolarları hürmetine doğum kontrol kampanyaları düzenlemekle meşguldür.

Türk-İş'in, emekli yaşlı yöneticilerinin, işçilerin hak ve menfaatlerine tercüman olamadığını

gören çalışanlarımız 1967 yılında DİSK'i kurdular.

Bu arada çeşitli isimler altında kurulan bir kısım sendikalar da umulan faaliyeti veremedikleri için varlıklarını sürdürememişlerdir.

Gerçek anlamda, işçinin yaşam seviyesini yükseltmek amacıyla kurulan tek kuruluş HAK—İŞ, 22.10.1976 tarihinde 7 işçi sendikasının bir araya gelmesiyle kuruldu. Şunu açıkça belirtmek isteriz ki, 10 yıllık faaliyeti süresince Hak-İş; imzaladığı Toplu Sözleşmelerle, yetkililere ve kamu organına ilettiği teklif ve açıklamalarıyla ve işçinin hakkını aramada bilfiil ortaya koyduğu çalışmayla Türk sendikacılık tarihinde tek örnektir.

Sayın TRT ve Basın Mensupları,

Şunu açıkça belirtmek isterim ki, 12 Eylül öncesi bir kısım maktasatlı kişilerin ve yöneticilerin faaliyetlerinden bütünüyle çalışanlar sorumlu tutulmuştur. Pek tabi geçiş dönemlerinde fırsat kollayan Türk-İş'in bakanlık sevdalısı yöneticileri hariç... Dolayısıyla, bu günkü iş yasaları bütünüyle tepki yasası özelliği göstermektedir. Sıkıntının asıl kaynağında budur. Bunun yanında şunu da belirtmek isteriz: Bizde sendikacılıkla ilgili yasal gelişmeler veya geriye adımlar, siyasal iktidarların ekonomik

ve politik tutumları yanında, işçi kuruluşlarının tanınan hakları yerinde kullanıp kullanılmalarıyla da yakından ilgilidir. Diğer bir ifade ile 1961 Anayasası çerçevesinde 274 ve 275 sayılı yasaların ihtiva ettiği liberalist görüşlerin, işçi kuruluşlarınca yerinde kullanılmaması bugünkü durumu ortaya çıkarmıştır.

1982 Anayasasıyla sendikal hak ve özgürlüklere ters düşen temel hükümler getirilmiştir. Örneğin:

"İşçi sendika ve üst kuruluşlarında yönetici olabilmek için en az 10 yıl bilfiil işçi olarak çalışmış olma şartı aranır." (AY. Md. 51/7)

"İşyerinde sendikal faaliyette bulunma, o işyerinde çalışmamayı haklı göstermez." (AY. Md. 52/2)
"...dayanışma grevi... genel grev... yapılamaz." (AY. Md. 54/7)

"Greve katılmayanların işyerinde çalışmaları, greve katılanlar tarafından engellenemez." (AY. Md. 54/Son)

Gerek 1982 Anayasasında gerekse ona dayalı olarak çıkartılan 2821 sayılı Sendikalar Kanunu ile 2822 sayılı Toplu İş Sözleşmesi Grev ve Lokavt Kanunu'nda yer alan benzeri sınırlamalar karşısında insan ister istemez şunu sormak zorunda kalıyor. "Acaba yasa organı veya hükümet sendikal hürriyetleri ve faaliyetleri istiyor mu? İstemiyor mu?" Çünkü, bir elle verilen, tanınan haklar, öbür elle geri alınıyor, sınırlanıyor. O zaman ortada ne kalıyor?

Sendikal hareketler elbette sermaye hareketi, birikimi değildir. Fakat, unutulmasın ki, o sermayeler emekle nemalanır, çoğalır, işçilerin günümüzde sermayesi kendi aralarındaki dayanışmalarıdır. Bu dayanışmayı sınırlayıcı, etkisiz kılıcı hükümlerin yürürlükte olduğu ortamda Sendikacılık yapmak yiğitlik, fedakârlık istemektedir. Doğum kontrolü ve aile planlaması gibi işlerle uğraşmak elbette anti-demokratik yasalarla uğraşmaktan çok daha kolaydır...

Sayın Basın Mensupları;

HAK-İŞ Genel Başkanı olarak tenkidlerle dolu, karamsar tablolar çizmekle huzurunuzu işgal etmek istemem. Fakat olanları dile getirmek, gelecekte daha

tedbirli olmak için zorunlu görülmektedir. İşte bu karamsar tablonun birisi de ekonomik hayatımızda 1980 sonrasında 24 Ocak kararlarıyla başlayan yüksek faizli serbest piyasa ekonomisi, yapılan zamlar, tüketiciye yüklenen vergiler, köşeyi görüp de dönmek isteyenlerin rekabeti, hayali ihracat sonucu milyonlarca veya milyarlarca vergi iadesi alanlar ortamında ençok sıkıntıya maruz kalan çalışanlar kesimidir.

Gelecek yıl bütçesinde de yine trilyonlar cari harcamalara tahsis edilmiştir.

Sanayileşme ve işsizlik bir kenara bırakılmıştır. İş ve aşırı olmayan işsizlerin sayısı her geçen gün hızla artmaktadır. Türkiye'de fert başına milli gelir 1975 yıllarındaki düzeye, yani 1.000 doların altına düşmüştür.

Ham petrol fiyatları 2/3 nisbetinde ucuzlamasına rağmen ülkemizde petrol ürünlerinde ucuzlama yoktur. Çiftçinin ürünü değer fiyatının çok altında satılmaktadır.

Geçen yıl 70 TL/Kg. dolaylarında olan buğday fiyatları bu yılda aynı hattâ daha aşağı düzeyde kalmıştır. Fındık, narenciye vb. ürünlerde de durum aynı. Ama çiftçinin her satın aldığı en az %40-50 daha pahalıdır. Bu durum acaba halktan yana bir ekonomi politikası mı yoksa halka karşı bir ekonomi mi? Evet piyasada mal sıkıntısı çekilmiyor, deniliyor, yetkili ağızlarca. Fakat o malı alacak para müllette var mıdır? Bunun cevabı önemlidir. Varlık içinde yokluk çekme işte buna denir.

Bu yılın ilk on ayında enflasyon oranı bir kısım organlarca ya da kuruluşlarca farklı farklı belirlenmiştir. Birleşilen nokta %35'lerin çok üzerindedir ve yıl sonuna kadar %45'i aşacak görünümündedir. Bunun göstergesi de gelir ortaklıklarınca ilk 6 aylık dönemde dağıtılan kâr payları(!) olmaktadır. Dün ekonominin kuratıcısı olarak gösterilen 24 Ocak Kararları bugün ekonomide hissedilen sancının ana sebebi sayılmaktadır. Büyüdüğü ileri sürülen pastayı bölüşenler geniş kitleler değil sayıları 40'ı aşmayan holdinglerdir. Holdingcilik de hayali ihracat gibi tiyatrolarımıza konu

olma yolundadır. "Maaşlar düşük olduğu için her ay 240 öğretmen istifa ediyor", "Öğretmenler kaçıyor", "Yüksek faizli kredi çiftçiyi canından bezdirdi", "Mutlak giderleri hızla yükselmeye devam ediyor", "İşçinin delirecek bile vakti yok." ve benzeri cümleler bir kısım yetkili çevrelerin beyanatından alınmıştır. Türk lirasının yabancı paralar ve altın karşısında ki satın alma gücünün her geçen gün gerilemesi de bu çarpıklığın bir başka göstergesidir.

Serbest piyasa ekonomisinin savunulduğu bir ortamda çalışanların ücretlerine de bir serbestlik ve esneklik getirmekte zaruret vardır.

Bu da getirilecek eşel-mobil (Echel-Mobile) sistemiyle veya kıymette değışkenlik göstermeyen birimlerle mümkündür. Aksi halde artan fiyatlara ayak uydurmak zor olacak, geride kalan ücretler tekme yiyecektir. Temel gıda maddelerindeki artış, talebimizin haklı gerekçeleridir. Zira; 1980 de yumurta 5 TL. iken 1986'da 45 TL., 1980'de ekmek 15 TL. iken 1986 da 80 TL., 1980'de toz şeker 16,5 TL. iken 1986'da 280 TL., 1980'de beyaz peynir 140 TL. iken 1986'da 1300 TL., 1980'de et 200 TL. iken 1986'da 1700 TL., 1980'de tüpgaz 125 TL. iken 1986'da 2600 TL. olmuştur. Diğer maddeler ve kiralarda da durum bundan farkısızdır. Günümüzde asgari ücretle ev kirası bile ödenememektedir.

Sayın Basın Mensupları,

Bilindiği gibi, kötülük ve aksaklıkların olduğu yerde bu aksaklıklar her alana sirayet eder. Ekonomideki çarpıklık orada kalmakta sosyal yapıya da etkili olmaktadır. Ortadirek, ekranlardan saygıyla selamlanan bu sınıf, bugün bir kısım sosyal ve psikolojik sarsıntılar geçirmektedir.

"Fakirlik küfürle kardeş gibidir", "Zenginlik kibirliliğin kaynağıdır" gerçeklerinde belirtildiği üzere gelirin aşırısı ile azı tek başına ahlak bakımından çöküntüye götüren sebeplerden biri olabilmektedir.

Fertler arasındaki ilişkiler yapılamakta aile yapısında önemli sarsıntılar meydana gelmekte, karşılıklı sevgi, güven, itibar, kanaat, sorumluluk duygusu kaybolmaktadır.

SIYASAL İKTİDAR SENDİKALARA VAKİ MÜDAHALESİNE SON VERMELİDİR

6 Ekim 1986 günü düzenlenen, basında ilgiyle karşılanan ve TRT haberlerinde de yeralan Genel Başkan Sn. Necati Çelik'in basın toplantısı başlıca iki bölümden oluşuyordu. "Çalışma hayatının içerisinde bulunduğu çıkmazın başlıca iki nedeni..." olarak ifade edilen mevzuat sorunu ve Sendikalara ve sözleşmelerle yapılan müdahaleler dile getirildikten sonra ayrıca 6 Ekim seçimleri sonrası siyasal bir değerlendirmeye tabi tutuldu.

Mevzuat konusunda, mevcut düzenlemelerin geçtiğimiz sıkıntılı dönemin izlerini bütüm acımasızlığıyla taşıdığı belirtilerek çözüm olarak, "Başta Anayasanın 51, 52, 53 ve 54. maddeleri ile 2821 ve 2822 sayılı yasalardan, katılımı, çoğulculuğu ve en önemlisi hizmeti önleyen hükümlerin ihtiyaca cevap verecek

biçimde yeniden düzenlenmesi sağlanmalı ve siyasal iktidar sözleşmeler ile sendikalara vaki müdahalesine son vermelidir." denilmiştir.

Bu arada Hak-İş'in bir değişiklik paketi hazırladığı ve Başbakan'a sunmak üzere randevu talebinde bulunulduğu da basına açıklanmıştır.

Kamu sektöründe, toplu iş sözleşmelerinde memurlara sendikacılık yaptırılmaya kalkışılmasını eleştiren Çelik, "İşçi sendikalarının karşısına pazarlık gücü olmayan yetkisiz kimselerin çıkarılmasına şiddetle karşı koymaktayız. Ellere sıkıştırılan genelgeler ve şifahi talimatların dışında sohbe dahi yetkisi olmayan kişi ve kuruluşlarla pazarlık hele de serbest pazarlık asla mümkün değildir." demiştir.

Son ara seçimlerde seçmenin başarılı bir sınav verdiği ifade edildikten sonra, liberal bir iktidara liberal bir alternatif çıkması ve bütün desteklere rağmen solun rabet görmemesinin anlamlı olduğu belirtilerek, "10 il seçmeni Sayın Özal'a bu yönüyle sert bir uyarıda bulunmuştur. Ancak, uyarı bırakıp git veya ülkeyi bir erken seçime götür kesinlikle asla değildir. Aksine bu yönünü tamir et ve iktidara devam niteliğinde bir uyarıdır diyoruz.

İşte bu noktada bizce konumu fevkalade önem arzeden bir işçi kuruluşu olarak, özellikle işçi kesiminin ve çalışma hayatının düşürüldüğü bu çıkmazdan kurtarılması noktasında siyasal iktidarın devamı ve istikbali açısından kendilerine yardımda bulunmak istediğimizi muhterem basının huzurunda kamuoyuna ilan ediyoruz." denilmiştir.

12 Eylül 1980 öncesinin sosyal rahatsızlıklarının sorumluları; işçiler ve yüksek öğrenim öğrencileri olarak bulunmuş ve o doğrultuda her iki kesimin en tabi hakları kısıtlanmıştır. Şu anda bu kesimlerde görülen huzur ortamı zannedilmesin ki, uzun vadedir. Suni olan bu sessizlik, en ufak bir fırsatı değerlendirmekte ve yöneticilere haykırmaktadır. En son ara seçimler bunun bir göstergesidir.

Ortaya çıkabilecek bir kısım sosyal patlamaları önleyebilmenin etkin çareleri, henüz elden çıkmış değildir. Toplum kesimleri arasındaki farklılıkları, makul ölçüler içerisinde süratle giderecek, milli ve manevi tedbirler acilen alınmalı, ekonomik uygulama buna göre yapılmalıdır. Ekonomik durumla da bağlantılı bir biçimde genişletilerek, geliştirilerek yaygınlaştırılacak etkileyici, ıslah edici politikalar üretmek ve her şeyden önce buna inanmak ve işe başlamakla

sosyal felaket ve ızdırapların önünü almak mümkün olabilir kanaatini taşımaktayız. Ama öğünçle ve trilyonluk rakamlarla sunulan bütçeler veya milyarların biriktirildiği çeşitli fonlar tam değerlendirilmez, yeni iş sahaları açmada kullanılmazsa işsizler ordumuzun yekünü katlanacağı gibi, ahlâki buhranlarımız da umacı haline gelecektir.

"İşsizlik terörü körüklüyor", "Kumara yılda 100 milyar ödeniyor", "Her gece milyonlar el değiştiriyor", "İşi, para ile öldürmek, 20 yaşında ikinci cinayetini işledi", "Adalet hızla çöküyor. Bu hakimi bu para ile çalıştırmak cinayet", "Davayı açtığım gün 6 ay sonraya gün alabiliyorum", "Bilkent yada YÖK'ün iflası", "Fonlar, milyarlar ve iktidar" vs. vs. bunlar bizim ifadelerimiz değil, günlük gazetelerimizde yer alan başlıklardan birkaçı... Yorumlarını size bırakıyoruz.

Sayın Basın Mensupları,

HAK-İŞ Konfederasyonu 10 yıllık geçmişinde haklı mücadelelerinde onurlu, ağırbaşlı, tutarlı bir yol izlemiş, buraya kadar dile getirdiğimiz konularda kendi çapında sesini duyurmaya çalışmıştır.

Bir yandan işçi meselelerini yetkili makamlara aktarma çabasını gösterirken diğer yandan da kendi üyelerini en iyi bir tarzda eğitmeyi, sendikacılık yönünden yetişmelerini, işçi-işveren ilişkilerini makul ölçüler içerisinde sürdürmelerini sağlamış, telkin etmiştir.

Bugüne kadar girilmiş olan grevlerde hiçbir zaman işyeri tahribine, başkalarının mülkiyet hakkını gasba, herbiri bir milli servet olan fabrikalara, tezgâhlara zararlı olma yönünden asla bir hatalı davranışta bulunulmamıştır. Zira işverenin izlediği politika ne olursa olsun işçimiz çalışmış olduğu işyerini bir ekmek kapısı, nimet kaynağı bilmıştır. Tarafların ha-

talı politikaları, mal ve can güvenliğini tahrip ve ihlâl için bir fırsat sayılmamıştır.

Evet bu durumumuzla her an iftihar ederiz. Milyonlarca paraların bir hafta gibi kısa zamanda harcadığı, ancak belli kişilerin davet edildiği, ziyafetlerin çekildiği, taşları çatlatırcasına gece eğlencelerinin yapıldığı, işçi eğitim seminerleri (!) düzenlemek bizim işimiz değildir. İşçi eğitim seminerleri için dış destek, CIA'nın yan kuruluşlarının mali yardımları aranmamıştır. Ama mütevazı bütçemizle ve kendi imkânlarımızla 10 yıl boyu en verimli faaliyetlerde bulduk. Olabilenin en iyisini yapmaya çalıştık.

HAK—İŞ Konfederasyonu, başta da değindiğimiz gibi, 22.10.1976 tarihinde kuruldu. Geçen zaman zarfında yavaş yavaş, tutarlı adımlarla gelişmiş, asıl amacından asla sapılmamıştır. Hiçbir zaman, şu ya da bu partiyi destekleyeceğiz diye mensuplarımızı yönlendirmedik ve bu amaçla sokağa dökülmedik. İşte uyguladığımız bu tarafsız politika ve tutarlı, samimi hizmetlerimiz nedeniyle ki, şu anda her sendikamız geniş kadrolarla faaliyetlerini, Konfederasyonumuzun koordinatörlüğünde, uyum içerisinde yürütmektedir. Dün ön yargıyla HAK—İŞ'i mahkum edenler, bu gün HAK—İŞ gerçeğini kabullenmek zorunda kalmışlardır. Bunun da sebebi Konfederasyonumuzun kararlı, samimi, dürüst sendikacılık anlayışıdır.

30.6.1986 tarihi esas alınarak, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nca 17.7.1986 tarih ve 19167 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan işkolları istatistiklerine göre 6 işkolunda kesinlikle baraj sorunumuz kalmamıştır.

Bütün bu gelişmeler, sendika yöneticilerimizden üye işçilerimize kadar uzanan hizmet zincirinde görev alan tüm HAK—İŞ mensuplarının fedakarâne gayretleriyle sürdürülmektedir. Huzurunuzda hepsine şükranlarımı belirtirim.

Sayın Basın Mensupları;

Bu basın toplantısında on yılın

muhasebesini bir ölçüde size arza çalışırken sözlerimi, HAK—İŞ olarak duyduğumuz sıkıntılar karşısında isteklerimizi sıralamakla bitirmek isterim. Temennim, Özal

Hükümetinin yeni Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sn. M. Taşçıoğlu tarafından hükümet ve meclis gündemine getirilecek acil çözüm ve çıkış yollarının araştırılmasıdır. Şöyle ki;

1. Sendikacılığı özendirici tedbirlere acil ihtiyaç vardır. Zira yukarıda da belirttiğimiz gibi başta 1982 Anayasasının ilgili maddeleri olmak üzere 2821 sayılı Sendikalar Kanununun 61. maddesi ve 2822 sayılı Kanunun 12. maddesi meriyetini korudukça demokratik ve özgür sendikacılıktan söz etmek mümkün olmadığı gibi aksine sarı sendikacılık ya da ideolojik sendikacılık teşvik edilmektedir. Amacımız liberal ekonomik ortamda, liberal düşünceler sergilenirken aynı liberalist düşünce Türk sendikacılığına da getirilmelidir. Demokrasilerin amacı, fikir alış-verişi suretiyle güzelin en güzelini bulmak; yeni, yararlı güzel fikirler üretmektir. Sendikacıların tepesinde Demoklesin kılıcı gibi duran 2821 ve 2822 sayılı Yasa hükümleri varken bu tartışma ortamının temini imkânsızdır.

İşçiye sendika seçim hakkı tanınmadıkça, sendika yöneticisi seçilmek için bilfiil 10 yıl işçilik şartı var oldukça ve böylece kabiliyetli elemanların seçilmesi engellendikçe, ülke genelinde %10 barajı korundukça, grevle ilgili kısıtlamalar var oldukça, hak grevi ve işçilerin sendika seçme özgürlüğü tanınmadıkça, sendikaların siyasi amaçla denetimi sürdükçe bu ortamda hangi hür sendikacılıktan söz edilebilir? O nedendir ki, hürriyetleri kısıtlayıcı tüm anti-demokratik hükümler kaldırılmalıdır.

2. 4 Eylül 1986 gün ve 19211 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan ve yürürlüğe konulan "Grev ve Lokavtlarda Mülkiye Amirlerince Alınacak Tedbirlere Dair Tüzük" ile grev hakkına idarenin önemli müdahalesini sağlayan polisiye tedbirler getirilmiştir. Demokratik sendikal teşkilatlanmaya ve yasalar çerçevesinde kullanılacak grev haklarına müdahaleyi kolaylaştırıcı bu hükümlerin kaldırılmasına acilen ihtiyaç vardır.

Değilse, mülki amirlere kişi hak ve özgürlüklerini kısıtlayıcı yetkilerin tanınması, grevlerde işlenen fiiller ve ilgililerle yapılan görüş-

melerin ses kayıt cihazları ve filmlerle tesbiti hükümleri var oldukça hangi özgürlükten söz edilebilir? Grevler için bu tüzükle sıkı polisiye tedbirler alan hükümetin, iş kazalarını önlemek ve kaçak işçi çalıştıran işyerlerini denetlemekte de aynı duyarlılığı göstermesini beklemekteyiz.

3. Faizli ekonomik sistem 6 yıl boyunca işsizliğe çözüm getirmedeği gibi yatırımların teşvikine ve yeni iş sahalarının açılmasına da bir katkı sağlayamamıştır. Bu uygulama yerine yeni alternatifler aranmalıdır. Korkunç boyutlara ulaşan işsizlik sorununun gözardı edilmesini idari bir cinayet sayıyoruz.

4. Sanayii ve tarım ürünlerimizi bir başka ifadeyle üretimi artırıcı yatırımlara her seviyede ağırlık verilmelidir. Alternatifsiz pazar veya ekonomik bloklarla ilişki günümüz ihracat sisteminde özendirici değil çoğu kez engelleyici olmaktadır. O nedenle AET kadar belki de daha fazla bir şekilde diğer pazarlara, ülkelere, tüketim bölgelerine yönelmek gerekmektedir.

Şu anda AET ülkelerinin tavrı bu konuda bizim için bir uyarı vazifesi görmektedir.

5. Eğitimde, sağlık meselelerinde ve sosyal konularda kişi ahlakını, aile bağlarını, toplumdaki karşılıklı saygı ve sevgiyi, mal ve can güvenliğini tehdit edici, yıkıcı ekonomik çarpıklıkların önüne geçilmeli, rüşvet, uyuşturucu ve fuhuş gibi son derece zararlı maddelerden alışkanlıklardan ve davranışlardan kitlelerimiz arındırılmalı, gençlerimiz korunmalıdır.

Bu ve benzeri isteklerimiz, herkesin ve özellikle ülkemizin yararına olan taleplerdir. Hiç kimseden hakkımız olmayana istemiyoruz.

Ekmek istiyoruz, huzurlu iş ortamı-huzurlu iş hayatı istiyoruz. Genelde özgürlük ve özellikle sendikal özgürlük istiyoruz. Bu istemlerin olmadığı yerde de barışın olmayacağını ilân ediyoruz.

Bu duygu ve düşüncelerle hepimizi tekrar hürmet ve muhabbetle selamlar teşrifiniz için HAK—İŞ adına teşekkür ederim.

Petrol Krizinden Sonra Türk, Arap Ticari İlişkilerine Bakış

Prof. Dr. Nevzat YALÇINTAŞ

Son birkaç senedir, ekonomik olaylar arasında kendinden en çok bahsedilen konuların başında "Petrol Krizi" gelmektedir. Bu kriz, petrol fiyatlarında başgösteren devamlı gerileyiş, petrol üreten ülkelerin bu malın ihracından elde ettikleri gelirlerdeki önemli düşüş, petrole olan talebin şiddetinden kaybetmesi, üretim miktarlarının kısıtlanması, ve OPEC'in üyeleri arasındaki dayanışmada ortaya çıkan görüş ayrılıkları gibi hususlara işaret etmektedir. Şüphesiz bu krizin, en önemli etkilerinin başında, petrol ihracatçısı İslam Ülkelerinin, ihracattan elde ettikleri gelirlerde ortaya çıkan önemli gerilemelerdir.

Aşağıdaki tablo bu hususu açıkça ifade etmektedir.

EN ÖNEMLİ PETROL İHRACATÇISI 6 İSLAM ÜLKESİNİN PETROL İHRACI (Milyar Dolar)

Seneler	Gelir
1980	209
1981	188
1982	144
1983	122
1984	105
1985	75 (Tahmin)

Petrol ihracından elde edilen gelirden ortaya çıkan bu devamlı düşüş bu ülkelerin iktisadi varlıklarının her vechesinde belirgin tesirler meydana getirmektedir.

Bunlardan biranesi de ihracat geliri azalınca ithalatın kısılması yatırım ve dış ihalelerin hacminde görülen düşümedir. Kardeş Arap ülkelerinin bir kısmı bilindiği gibi petrol ihracatçısıdır ve gelirlerini bu malın ihracından elde ederler. Burada bahis konusu olan soru bu kardeş devletlerin gelirlerindeki bu düşük acaba Türk-Arap Ticari ilişkilerini ne ölçüde etkileyecektir?

Petrol krizi son senelerde bu ilişkilerde müşahade edilen olumlu gelişmeyi durdurup ters istikamete mi çevirecektir?

Bu mahiyette olumsuz bir temayül şayet ortaya çıkarsa bunu telafi edecek yeni ekonomik alanlar mevcut mudur?

Bu sualerin cevaplarının aranması ekonomik ilişkilerin sağlıklı bir şekilde devamını sağlamak için şarttır.

Bilindiği gibi Türkiye 1980 yılından beri ısrarla takip edilen iktisadi politikanın tabii bir sonucu olarak ihracat ve ithalat seviyelerini devamlı bir şekilde yükseltmiştir.

1979 senesinde 2.2 milyar dolar olan ihracat 1985'de 8.2 milyar dolara yükselmiştir. Aynı dönem içinde ithalattaki artış 5 milyar \$'dan 11.2 milyar \$'ı göstermektedir. Dış ticaret hacminde bu önemli büyüme ortaya çıkarken aynı dönemde bu hacim içerisinde kardeş Arap ve İslam ülkelerinin de payları mühim artışlar göstermiştir. 1979 yılında İslam ülkelerinin payı ihracatta %18; ithalatta ise %22 seviyelerinde idi. Bu nisbetler 1985 yılında sırasıyla %44 ve %35'e yükselmiştir.

Bunlar sağlıklı ekonomik temayüllere ve dış ekonomik ilişkilerde takip edilen politikaların başarısına işaret etmektedir.

Ticaret hacmindeki artış aynı zamanda Arap ve İslam ülkeleri ile olan kardeşlik bağlarının takviyesinde olumlu bir rol oynamıştır. Petrol krizinin Türk-Arap ticari ilişkilerinde laraltıcı yönde bir tesir olmayacağı kolaylıkla söylenemez. Çünkü bu kardeş ülkelerin ithalatlarnı finanse edecek kay-

naklarında önemli azalmalar olmuştur ve yatırım hacimlerinde düşmeler vardır. Fakat bu olumsuz tesirin şiddeti az olabilir ve bunu dengeleyici bazı yeni atılımlar yapılabilir.

Herşeyden önce Türkiye'nin Arap ülkelerine olan ihracatında lüks tüketim maddeleri yok denecek bir seviyededir. İhracatımız daha ziyade ilk tüketim ve dayanıklı malları ihtiva etmektedir.

Bu mallar ise bir gelir gerilemesinde aşırı derecede etkilenen türden değildir. Diğer bir nokta ise fiyatları yüksek bazı Avrupa malları yerine Arap pazarlarında daha ucuz Türk mallarının ikame edilebilme imkanındır. Daha az para harcamak isteyen Arap tüketicisinin ambalaj yönünden cazibesi daha az ve fakat kalite ve fiyatı daha müsait Türk mallarına yönelmek ihtimali mevcuttur.

Bu durum ilişkilerin bundan böyle de devam ettilmesinde müsbet bir ortam meydana getirmiştir. Bu faktöre ilaveten birçok Arap ülkesinde ve Türkiye'de karşılıklı ticari ve ekonomik bağları takviye etmek hususunda siyasi irade de mevcuttur. Her iki tarafın Devlet ve Hükümet adamları bu ilişkilerin gelişmesini arzulamaktadırlar. Bu ise özellikle ticaretin kamu eliyle yürütüldüğü ülkeler bakımından önemli bir husustur. Arap piyasalarında bütün gelişmelere rağmen satılan Türk ihracat mallarının çeşidi mahduttur. Halbuki Türkiye'nin ihracat potansiyeli olan daha birçok malı vardır. Bu yeni malların ihracatı için aranarak mallar çeşitlendirilebilir. Ayrıca münhasıran mal ithal ve ihracatın dışında da karşılıklı iktisadi ilişkileri geliştirme imkanı mevcuttur. Birçok Arap ülkesi kendi tabii kaynaklarını kullanarak sanayi ve hizmet tesisleri kurmaya başlamıştır. Bu tesisler onların kalkınma programlarının bir bölümünü teşkil etmektedir. Türkiye bu sanayi ve hizmet tesislerinin bir kısmının kuruluşunda aktif rol oynayabilir.

Anahtar teslimi taahhüd belli bir süre işletme veya müsterek yatırım teşebbüslerine girilebilir. İktisadi ve ticari ilişkilerin devamı ve geliştirilmesinde bu alanların önemi büyük ve önemlidir. Turizm hareketleri de tabiiyatıyla üzerinde hassasiyetle durulması gerekli diğer verimli bir sahadedir. Kardeş Arap ülkelerinden Türkiye'nin vaptığı ithalata gelince bu kalemde de artış sağlanabilir. Herşeyden önce petrol fiyatlarındaki ucuzlama bu malın ithalatının kolaylaştırıp daha fazla ithalata imkan verir. Ucuzlayan bir enerji kaynağının diğer kaynaklara nisbeten tüketimi artabilir. Böylece fiyattan ortaya çıkmış olan kayıp daha fazla satarak miktardan karşılanabilir. Ayrıca Türkiye az sayıda da olsa Arap ülkelerinin petrol dışı üretim mallarına ilgi duyup bunları ithal edebilir. Bu konuda mal esasında çalışma gerekir. Şurası esasen unutulmamalıdır ki son yıllarda görülen bütün artışlara rağmen halen Türk Arap ticari ilişkilerinin artırılmasında büyük bir potansiyel mevcuttur. Buna çeşitli misaller verilebilir.

Bir örnek olarak Suudi Arabistan alınrsa bu kardeş ülkenin genel ithalata içinde Türkiye'nin payı son senelerde ancak %1.5 civarındadır. Bu ve verilebilecek diğer örnekler de şunu gösteriyor ki "Petrol krizinin" dışında Arap-Türk ticari imkanları halen mevcuttur.

ULUSLARARASI İKİ TOPLANTI VE İZLENİMLER

Ali YILDIZ

Geçtiğimiz Eylül ayının 22-26 tarihleri arasında İstanbul'da iş hayatını ilgilendiren iki önemli uluslararası toplantı yapıldı.

a) Önce 22-24 Eylül 1986 tarihinde İslam Odası 1. Genel Kurulu ve 11. İcra Komitesi toplantısı yapıldı. Programda konuşmacılar arasında ve başta Sn. Başbakan Turgut ÖZAL'da vardı. Ancak 29 Eylül sabahı sonuçları ortaya çıkan ara seçim faaliyetleriyle o zaman yoğun meşgul olduğundan, yerine Başbakan Yardımcısı Sn. Kaya ERDEM geldi.

İslam Odası ve Cidde Ticaret ve Sanayii Odası Başkanı Şeyh İsmail Ebu Davud, Türkiye Odalar Birliği Başkanı Sn. Ali ÇOŞKUN, İslam Kalkınma Bankası'ndan Sn. Zeynel ABİDİN de haitipler arasındaydı.

Genel kurul toplantısından sonra icra komitesi toplantıları yapıldı ve sonunda 24 Eylül 1986 günü İsmail Ebu Davud — Ali Coşkun birlikte bir basın toplantısı yaptılar.

Bilindiği gibi İslam Odası OIC (Organization of Islamic Countries-İslam Ülkeleri Teşkilatı) ye bağlı bir alt kuruluştur. Şu anda 40'dan fazla ülke buranın üyesidir.

b) İkinci toplantı ise, Türk-Arap müşterek ticaret odası toplantısı idi 25 Eylül günü yapıldı.

Bu toplantıya da yine Şeyh İsmail Ebu Davud başkanlık etti. Konuşmacılar arasında Devlet Bakanı Sn. Tınaz Titiz, İsmail Ebu Davud, Arap Ticaret Odaları Birliği Genel Sekreteri Burhan Dacani, Ali Coşkun var idi. Bu bir

günlük toplantıya Sn. Prof. Dr. S. ZAIM "Türk Arap İşbirliğinin Geliştirilmesi", Sn. Prof. Dr. N. YALÇINTAŞ "Petrol Krizinden Sonra Türk-Arap İlişkilerine Bakış" ve Prof. Dr. E. İHSANOĞLU da "İktisadi İşbirliğinde Kültürel ve Sosyal Faktörlerin Önemi" başlıklı tebliğlerini sundular.

Ayrıca diğer bazı yerli ve yabancı delegelerde her iki toplantıda da görüşlerini açıklayıp temennilerde bulundular. Toplantı yeri İstanbul Sheraton Oteli'ydi. Türk-Arap Müşterek Ticaret Odası'na 20'den fazla devlet üye bulunmaktadır.

KONUŞULAN ANA KONULAR ve BİR DEĞERLENDİRME

1- Her iki toplantıda ve özellikle ikincisinde hemen hemen bütün delegeler, Müslüman ülkeler arasında daha yakın ve sıkı işbirliğinin yapılması, ticari ve sınai münasebetlerin geliştirilmesi temennisinde bulundular.

2- Bankacılık, ulaştırma ve haberleşme hizmetlerinin süper devletlerin ve özellikle batıların aracılığı ile değil direkt ve ikili temaslara sürdürülmesi dile getirildi. Zira günümüzde halen bankacılık işlemlerinde batılı bankalar devreye sokulmakta ve onun teminatı istenmekte, haberleşmede batılı haber merkezleri aracı durumunda, taşımacılıkta da durum ondan farksız.

3- İslam ülkeleri arasında fertlerin seyahatına, bir başka ifadeyle turizme daha çok kolaylıklar tanıma ve teşviklerde bulunma istendi. Nedeni ise; İslam olmayan ülkeler ile İslam ülkeleri arasındaki ikili ilişkiler doğrudan yolculuklar daha kolay ve çok iken, bu durum İslam ülkelerinin ken-

di aralarında tam aksinedir. Vatan daşlarına karşı Müslüman devlet hakkında dostane ve güvenilir bilgiler verilmesi, suni engellerin ve menfi düşüncelerin kaldırılıp silinmesi hemen hepsinin ortak derdidir.

4- İslam ülkeleri arasında sürdürülecek sıkı temaslar sonucu ikili veya çok uluslu ticari ve sınai ortaklıkların kurulması, yatırımların yapılması, finans kurumlarının geliştirilmesi önerildi. Ayrıca ticaret ve iş hayatını yakından ilgilendiren kanun, tüzük, yönetmelik ve kararnameler ile mahkeme kararlarının bir yerde toplanılması diğer dillerde tercümelerin yapılması, ikili temasları, ticari ve sınai ilişkileri engelleyici yasa hükümleri varsa kaldırılması için odanın girişimlerde bulunması istendi.

5- Her iki toplantıda da "bu hayırlı toplantının İslam ortak pazarına ilk adım olması" temennisi delegelerce dile getirildi.

Bu arada delegeler karşılıklı olarak birbirlerine şu soruları da yönelttiler.

1- İhalelerde niçin Müslüman ülke firmalarına öncelik tanımı yorsunuz?

2- Mal alım ve mal ihraç işinde niçin öncelikle müslüman ülkeler birbirlerinin malını almazlar?

3- Dış yatırımlarda Müslüman ülkeler ve Müslüman ülke sanayi sektörü niçin akla ilk planda gelmez?

4- İslam ülkeleri ortak pazarına doğru adımlar atılması düşünülürken bazı müslüman ülkelerin hâlâ müslüman olmayan ülkelerin ortak pazarlarına veya ekonomik işbirliklerine üye olmaları düşüncelerini korumakta mıdır?

Hak-İş Teklifini Sundu:

ASGARI ÜCRET NET 120 BİN TL. OLMALIDIR

Asgari ücret belirlemede gerek usul ve gerekse içerik yönünden köklü değişiklikleri getirecek sözkonusu teklif, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Sayın Mükerrerem Taşçıoğlu'na da sunuldu.

Teklifi aynen yayınıyoruz.

ASGARI ÜCRET İLE AÜ TESBİT KOMİSYONUNUN KURULUŞ TARZI HAKKINDA HAK-İŞ'İN GÖRÜŞÜ

1- ÜCRET VE ASGARI ÜCRETİN TANIMI:

Arapça asıllı olan ücret kelimesi sergilenen bir hizmetin ya da sağlanan bir faydanın karşılığı olarak ödenen bir bedeldir. İşin başında bu husus belirtilmişse buna ecr-i müsemma -önceden anılmış, kararlaştırılmış ücret; yapılan işten ya da sağlanan faydadan sonra tesbit edilmişse buna da ecr-i misil - emsal ücret denilmiştir.

Halen yürürlükte bulunan 1475 sayılı İş Kanunu'na göre ücretin tanımı şöyledir. "Genel anlamda ücret, bir kimseye bir iş karşılığında işveren veya üçüncü kişiler tarafından sağlanan ve nakden ödenen meblağı kapsar, (Md. 26/1)"

İş hukukunda ve dar anlamda ücret, işçinin gördüğü iş karşılığı aldığı ücrettir. Geniş anlamda ücret ise; bilfiil çalışma karşılığı olan ücrete ek olarak ödenen ve çalışma karşılığı olmayan her türlü ödemeleri de içine almaktadır.

Bu tanımlardan hareketle başlığımızın konusu Asgari Ücretin tanımı ise şöyledir; "İşçilere normal bir çalışma günü karşılığı olarak ödenen ve işçinin gıda, konut, giyim, sağlık, ulaşım ve kültür gibi zorunlu ihtiyaçlarını günlük fiyatları üzerinden asgari düzeyde karşılamaya yetecek ücrettir." (Asgari Ücret Yönetmeliği -AÜY- md. 1)

Bu tanımdan da anlaşılacağı üzere ödenecek en düşük ücret (asgari ücret) işçiye insanca yaşama imkânını sağlayan, sağlayacak olan ücrettir. Alınterinin tam karşılığı sayılan ve ekonomik ölçülerin ötesinde sosyal bir ücret olarak kabul etmek gerekmektedir. Konuyu biraz daha açmak için tekrar AÜY md. 1'e tekrar dönmek gerekmektedir.

2- ANAYASADA VE DİĞER MEVZUATTA ÜCRET ANLAYIŞI

İşyasalarında ve temel kanunlarda çalışma hayatını yakından ilgilendiren, emek-ücret dengesini kurmaya çalışan hükümler her geçen gün daha da artmaktadır. Bu cümleden olarak 1982 Ana-

yasası (AY) md. 55 aynen şöyledir: "Ücret emeğin karşılığıdır. Devlet, çalışanların yaptıkları işe uygun, adaletli bir ücret elde etmeleri ve diğer sosyal yardımlardan yararlanmaları için gerekli tedbirleri alır. Asgari ücretin tesbitinde ülkenin, ekonomik ve sosyal durumu gözönünde bulundurulur.)

AY hükmünde âdil ücrettir ve aynı zamanda asgari ücretin bir tanımı yapılmaktadır Md. 55/son fıkrası emeklilerle ilişkili olarak ve bir arada düşünüldüğünde -ki öyle düşünmek gerekir- âdil ve asgari ücret bir olarak ele alınmıştır. Asgari ÜY md. 1 hükmünde yer alan ve asgari ücretin tesbitine etki eden şartlar sıralandığında durum daha da iyi anlaşılır.

Şöyleki; Asgari Ücret (AÜ) işçinin;

- 1- Gıda,
- 2- Konut,
- 3- Giyim,
- 4- Sağlık,
- 5- Ulaşım,
- 6- Kültür

gibi zorunlu ihtiyaçlarını günün fiyatları üzerinden enaz düzeyde karşılamaya yetecek ücrettir.

Şimdi altı kalemde sıralanan ve "gibi" edatı ile de benzeri ihtiyaçları karşılayabilecek bir ücretin asgari ücret olarak kabulü gâyet yerinde olup takdire değer.

Ne varki, uygulamada pek çok sorunlar çıkmaktadır. Evvelâ bu ücrete hak kazanan ya da kazana-

nacak olan bir tek işçinin kendisi mi olarak düşünülecek?. Yoksa ülkemiz standartlarında iki çocuklu toplam dört nüfuslu bir aile olarak mı?

Gerek birinci ihtimalle gerekse ikinci ihtimalle de olsa meseleye yaklaşım ve asgari ücret tesbiti bu güne kadar hiç de gerçekçi olmamış, insanca yaşayış sağlanamamıştır. Bir tek işçi olarak

ele aldığımızda ve yalnızca maddede geçen altı kalemi cevaplayarak adil ücretin görünümü ile fiilen ödenen asgari ücret arasında bile bir uçurum söz konusudur.

Zira son beş yılın asgari ücretleri ile bu 1986 yılına ait yalnızca 3500 kalorilik (günlük) gıda maddesi fiyatları listeler halinde sıralandığında bu uçurum daha da iyi anlaşılacaktır. Şöyle ki;

bugün sıfır besin içi gider DİE verilerine göre şöyledir;

larda bu ücret mahalli olarak belirleniyordu. 1951 tarihli Yö-

3500 KALORİ (GÜNLÜK)			
GIDA CİNSİ	MİKTARI (GR)	TUTARI	FİYAT (KG)
Ekmek	550	75	150
Et	187	227	1215
Yumurta	30	13	26.5
Süt	200	67.4	337
B.Peynir	46	39.9	868.2
Zeytinyağı	20	17.2	861
Margarin	20	11.3	566
Tereyağı	10	21.6	2157
Şeker	72	17.4	241.5
Sebze	400	100	250
Meyve	133	100	250
Un - bakliyat	47	13.5	237.5
Kaynak: DİE (sebze ve meyve hariç)		703.3 TL.	

(Tablo - 2)

ASGARİ ÜCRET YAZISININ TABLOLARI

Yıllar	ASGARİ ÜCRET BRÜT	
	Günlük TL.	Aylık TL.
1.5.1979	180.- TL.	5.400.- TL.
1.5.1981	333.- TL.	10.000.- TL.
1.1.1983	540.- TL.	16.200.- TL.
1.4.1984	817.- TL.	24.525.- TL.
1.10.1985	1380.- TL.	41.400.- TL.

(Tablo - 1)

Halen asgari ücret olarak bir işçiye ayda brüt 41.400 TL. ödenmektedir. Bu ücretlerden önce vergi alınmak suretiyle bir azalma meydana gelmekte, sonra

da enflasyon sebebiyle bir de paranın satın alma gücü önemli ölçüde düşmektedir. Böylece asgari ücret tesbiti sırasında

önerilen 4 nüfuslu bir işçi ailesi için bu rakamlar çok gülünç bir düzeyde kalmakta, bırakınız adil ücret olmasını, asgari ücret işçi aileleri için bir ağlatan ücret vaziyetini almaktadır.

Normal bir enerji tüketimi yani 3500 Kalori (günlük) gerektiren bir işte çalışan bir işçi için ise

4 nüfuslu bir işçi ailesi için bir günlük ortalama besin içi gider ise toplam 2813 TL. ayda ise; 84.390 TL. tutmaktadır.

Burada, en küçük işçi ailesi kurumu 4 kişi olarak kabul edilmiştir. Nedeni ise, hükümetin izlemiş olduğu nüfus politikası ve kamu görevlileri için en fazla iki çocuğa ödediği zamdır.

Gazetelerin tesbitlerine göre ise Ekim 1986'da 4 kişilik bir ailenin aylık besin içi masrafı fiilen şöyledir;

3- BUGÜNE KADARKİ UYGULAMA VE ORANLAR:

Ülkemizde asgari ücretten söz edilmeye başlandığı ilk zaman-

netmelik ek md. 1 de; "Asgari ücret aynı nitelikteki işlerde, normal bir çalışma günü karşılığı olarak işçilere ödenecek ve işçinin zorunlu ihtiyaçlarını karşılamaya yeterli bulunacak miktar idi.

Bunu da yerel asgari ücret tesbit komisyonları belirliyorlardı. Yönetmelikte "adil ve kâti bir asgari ücret tesbiti" gerekiyordu. Dikkâte alınacak hususlar ise;

- 1- Mahallin özel şartları,
- 2- Bölgede veya işkolunda fiilen ödenmekte olan ücretler,
- 3- İşin niteliği,
- 4- Genel ekonomik durum.

Bölgesel asgari ücret tesbitini öngören bu yönetmelik esasta "Eşit ise eşit ücret" ilkesini benimsemiştir. 1967 yılına kadar yürürlükte kalmış, geçen 16 yıl boyunca bazı gecikmelerle birlikte uygulanmıştır.

1967 yılında ise, halen yürürlükte olan Asgari Ücret Tesbiti Yönetmeliği çıkartılmıştır. 1475 sayılı İş Kanunu md. 33/4 fıkrasına binâen çıkartılan bu yönetmeliğe ve kanunun md. 33 hükmüne göre;

- 1- Asgari ücret (AÜ) bölgelerde ve işkollarına göre tesbit edilecek.
- 2- AÜ tesbitinde sosyal adalet ilkesine uyulacak,

3- AÜ üstündeki ücret artışları verimlilik artışlarına bağlanacaktır.

TUTAR

MADDELER	MİKTAR	FİYATI	TUTAR	
			30 Eylül	31 Ekim
Beyazpeynir	4 kg.	1600	6400	6400
Zeytin	1.5 kg.	1530	2295	2295
Yumurta	90 adet	41	3060	3690
Çay	1 kg.	1800	1350	1800
Şeker	4 kg.	280	940	1120
Ekmek	90 adet	80	6300	7200
Süt	15 lt.	280	3066	4200
Yoğurt	7 kg.	500	3500	3500
Et	10 kg.	2300	22000	23000
Pirin	4 kg.	440	1760	1760
Makarna	6 pkt.	145	810	870
Un	2 kg.	225	420	450
Patates	10 kg.	110	1100	1100
Soğan	6 kg.	65	390	390
Meyve	25 kg.	230	5250	5750
Sebze	20 kg.	150	3600	3000
Kurufasulye	1 kg.	1200	1150	1200
Mercimek	1 kg.	530	530	530
Nohut	1/2 kg.	350	175	175
Margarin	1 kg.	720	720	720
Ayçiçek yağı	2 lt.	640	1280	1280
Zentinyacı	1 lt.	1040	1040	1040
Tüpgaz	1 ad.	2720	2720	2720
Toplam			69.856	74.190

(Tablo - 3)

İş Kanunu md. 33 ile benimsenen ilkeler ise;

1- Genellik; bütün Türkiye için tek bir asgari ücret,

2- Tek komisyon; bir AÜ Tesbit Komisyonu bu ücreti belirleyecek,

3- Periyodiklik; her iki yılda bir olmak üzere AÜ tesbit edilecektir.

İşte bu ilkeler ve esaslarda faaliyete geçen AÜTK;

1972 yılında %48 besin içi %52 besin dışı, 1974 yılında %48 besin içi %52 besin dışı, 1976 yılında %45 besin içi %55 besin dışı, 1978 yılında %44 besin içi %56 besin dışı oranlarını ücret tesbitinde esas almıştır.

1969 yılında bir işçi ailesi 4 kişilik kabul edilerek aile fertleri için besin hanesine %30 ilâve oranı kararlaştırılmıştır. Enflasyonun hızlı seyretmeye başladığı 1977 yılında AÜ'e %10 artış oranı kararlaştırılmıştır.

AÜT Yönetmeliği md. 1'e göre; AÜ işçinin zaruri ihtiyaçlarını karşılamaya yeterli olacaktır. Bu zorunlu ihtiyaçlar ise yine

asgari şekilde karşılanacaktır. Nitekim bu hükümler ışığında 1969 yılında; besin ihtiyacı işçi sağlığını koruyacak kadar ve 5 nüfuslu bir aile olarak benimsenmiştir.

Yetkili tıp çevrelerince, yetişkin birisinin dengeli beslenebilmesi için günde 3500 kalori önerilmiştir. Bunun miktar ve mahiyeti

ise DİE verilerine göre saptanmaktadır. İşte bunun bir örnek listesi 1986 için yukarıda verilmiştir.

Diğer bazı istatistiki rakamlar ve cetveller ise şöyledir;

Hacettepe Üniversitesi Beslenme ve Diyabetik Bölümü Başkanlığından bir işçi ailesinin besin gereksinimleri ve besin içi harcamaları ile ilgili olarak hazırlanmış olduğu tablonun 4 kişilik bir işçi ailesine uyarlanmış listesi şöyledir;

4 kişilik ailenin günlük enerji ve besin maddeleri ihtiyaçları:

Aileyi oluşturan fertler

1 Yetişkin Erkek - 25-39 yaş

1 Yetişkin Kadın - 25-39 yaş

1 - 4 - 6 yaş çocuk

1 - 13 - 15 yaş erkek çocuk

İhtiyaçlar:

- Enerji 9200 Kilo kalori.

- Protein 220 mg.

- Kalsiyum 2100 mg.

- Demir 130 mg.

- A Vitamini 1800 I.U.

- B1 Vitamini 4 mg.

- B2 Vitamini 5.04 mg.

- Niasin 62 mg.

- C1 Vitamini 185 mg.

(Tablo - 4)

NOT: Aile reisinin orta derecede bedensel çalışmayı gerektiren bir işte çalıştığı düşünülmüştür. Eğer aile reisi Maden, İnşaat, Tarım gibi ağır bedensel çalışmayı gerektiren bir işte çalışıyorsa 1000 kalorilik ek verilmelidir. (Bak. Tablo 5, 6, 7, 8.)

4- AÜ TESBİTİNDE ÖNGÖRÜLEN VE ÖNGÖRÜLMESİ GEREKEN HUSUSLAR:

Asgari ücret tesbiti işinde ilim adamları ve uzmanlar, hükümet temsilcileri işveren ve işçi temsilcileri farklı farklı önerilerde, bulunmuş ve bulunmaktadırlar. As-

lında bu farklı çevrelerin hepsinin de amacı işçiyi ve ailesini sosyal bakımdan asgari düzeyde de olsa yaşatmak, yaşama ortamı sağlamaktır. Nevar ki, bu öngörülen hususlar mümkün olup bir arada toptan sergilenebilse çok güçlünc bir tablo ortaya çıkar. Yine

de biz bazı önemli noktaları ve anılan kesimlerin AÜ ile ilgili fikirlerini burada kısaca şöyle belirtebiliriz:

a) İş hukuku dalında uzmanlaşmış ilim adamlarımıza göre, AÜ'ler görüşülürken şu noktaların gözden uzak tutulmaması vurgulanmaktadır.

1- AÜ tesbiti yapılırken bu ücretten alınacak vergiler ile AÜ'nin tükettiği mallardan alınan vergiler ve bunların oranları üzerinde durulmalıdır. Zira her iki verginin yüksek oluşu belirlenen AÜ'e olumsuz etki ediyor. Yüksek gibi görünen ücretler, ücret ve tüketim mallarına konulan vergilerle küçü-

**KARI — KOCA İKİ ÇOCUKLU BİR İŞÇİ AİLESİNİN
ASGARİ ÜCRETE ESAS OLACAK GÜNLÜK YIYECEK İHTİYACI**

Yiyecek çeşitleri	İşçi		Çocuk		Aile için Toplam gün/gr.
	çok aktif gün/gr.	az aktif gün/gr.	2 yaş gün/gr	10 - 13 yaş gün/gr.	
Et ve Preparatları	160	140	45	145	490
Kuru Baklagiller	25	10	15	25	75
Yumurta	50	25	25	50	150
Süt	250	350	500	500	1600
Peynir	40	25	15	25	105
Tereyağı	15	15	15	20	65
Diğer Yağlar	30	30	—	15	75
Ekmek	400	275	75	350	1100
Çeşitli Tahıllar	60	50	50	50	210
Taze Meyve	150	150	200	175	675
Taze Sebze	300	250	150	300	1000
Patates ve benzerleri	375	350	150	300	1175
Şeker	50	50	35	40	175
Kuru Meyve	10	5	—	5	20

(Tablo - 5)

lup gidiyor. Oysa ülkemizde şu anda çalışan sigortalıların yarısından fazlası AÜ'e tabidir.

2- AÜ ile kıdem tazminatı ve emeklilik arasında da yakın ilişki vardır. AÜ'lerin ve kıdem tazminatının düşük seyredişi AÜ'le çalışanların emekli olma arzusuna olumsuz etki etmektedir. Oysa kıdem tazminatının ve AÜ'in yüksek tutulması hem işçi hem de memur kesiminde emekli olmaya özendirici bir rol oynar, böylece işsizler için yeni iş sahaları açılır.

3- AÜ tesbitinde, Anayasada yer alan ücret tanımı ağırlık kazanmalıdır. Toplumda ve ailelerde

Bu besinlerle sağlanabilen besin yapıtaşları .....

Kalori	2965	2470	1350	2600
Karbonhidrat, gr.	473	340	196	375
Hayvansal protein, gr.	46	43	29	48
Bitkisel protein, gr.	54	40	17	46
Totol protein, gr.	100	83	46	94
Totol yağ, gr.	97	88	43	81
Kalsiyum, mgr.	980	840	860	1036
Demir, mgr.	18	12	5.5	14
Vitamin A.İ.Ü.	8370	8790	6688	10717
Vitamin B1, mgr.	1827	1450	1408	1938
Vitamin B2, mgr.	1871	1580	829	1663
Vitamin G, mgr.	145	123	137	154

(Tablo - 6)

Et - kemikli	490 gr.	686 TL.
Baklagiller	75 gr.	52 TL.
Süt	1600 gr.	448 TL.
Yumurta	150 gr. (4 adet)	195 TL.
Peynir	105 gr.	126 TL.
Tereyağ	65 gr.	117 TL.
Diğer Yağlar	75 gr.	52 TL.
Ekmek	1100 gr.	165 TL.
Çeşitli Tahıllar	210 gr.	19 TL.
Taze Sebze	1000 gr.	250 TL.
Taze Meyve	675 gr.	169 TL.
Patates	1175 gr.	117 TL.
Şeker	175 gr.	49 TL.
Kuru Meyve	20 gr.	40 TL.
T O P L A M		2485 TL.

(Tablo - 7)

Sosyo-ekonomik durumlar ele alınıp bunlar AÜ'e yansıtılmalıdır. Bir başka ifadeyle AÜ bir ekonomik ve sosyal ücret olarak düşünülmelidir. AY'nin sosyal devlet ilkesi doğrultusunda optimal beslenme ve optimal geçinmeyi gerçekleştireci miktarda olmalıdır. AÜ, bağlayıcı ve zorlayıcı olduğundan daha alt bir ücret de söz konusu değildir.

4- Tek kademeli AÜ ilkesi değişmelidir. Türk toplumunda oluşan genel kanaat ve hükümetin genel maaş politikasına göre 4 kişilik bir işçi ailesi ki (Türk-İş ve DİSK daha önce hep 5 kişilik işçi ailesi ölçüsünü savunmuştur) için verilecek AÜ ile bekâr bir

KALORİ ESASINA GÖRE DÖRT TİP BESLENME STANDARDI VE HAFTALIK BESLENME

GIDA ÇEŞİDİ	2336 Kalori Miktar (Gr.)	2440 Kalori Miktar (Gr.)	2800 Kalori Miktar (Gr.)	3500 Kalori Miktar (Gr.)
Süt ve Mamulleri	1.250	1.305	1.498	1872.8
Et	1.000	1.044	1.198	1498.2
Baklagiller	100 gr.	104.4	119.8	149.8
Yumurta	4 adet	4.17	4.79	5.99
Tahıl (Ekmek)	7 ekmek	7.31	8.39	10.4
Meyva	1.000	1.044	1.198	149.8
Yeşil Sebze	500	522	599.3	749.1
Yemeklik sebze	2.000	2.089	2397.2	2996.5
Yağ (Z. Yağı, margarin, tereyağı)	250	261.1	299.6	374.5
Şeker	250	261.1	299.6	374.5

(Tablo - 8)

kimse için belirlenecek AÜ belli bir oranda farklı olmalıdır. Bu suretle işverenlerin omuzuna yüklenen külfet de azaltılmış olur. Ücretliler de kendi aile kapasitesine (bekâr ve evliliğine) göre bir sosyal yaşam ortamına kavuşur.

5- Çocuk zammı, aile zammı, yakacak zammı gibi bazı ekstra ödemeler AÜ dışı bırakılmalıdır.

Bir kere coğrafi ve bölgesel şartlara göre bu zamlar pek tabii değişiklik gösterdiği gibi, işkoluna ve ailedeki çocukların tahsil seviyelerine göre de yine farklılık gösterir. Dolayısı ile AÜ'deki tek tiplik ve standartlık ilkesini bozar. Ayrıca AÜ; besin içi ve besin dışı masraflar toplam olarak belirlenirken günlük ve aylık zorunlu harcamalar gözönünde tutulmaktadır. Yukarıdaki durumlar ise bunlardan bir ölçüde farklı, önemli harcama kalemleridir.

6- AÜ tesbiti işinde tüketici fiyat endeksleri yetersiz kalmakta, ev kiralari ise her geçen gün daha da artmaktadır. AÜTK bu önemli işin müzakeresine başlamadan önce bilimsel verilere dayanan ve yanıtıcı olmayan bilgi ve belgeleri toplamalıdır. O sırada uygulanan vergi ve oranları gözden geçirilmelidir. Maalesef bugüne kadar yapılan AÜ müzakerelerinde her kesim müzakere masasına farklı bilgiler ihtiva eden dosyalarla gelmişler, yetersiz endeksler ve yanıtıcı yayınlara dayanmışlardır.

7- Toplu İş Sözleşmelerinde ücret tesbitinde uygulanması gereken kriterler; 1- İki toplu iş sözleşmesi dönemindeki enflasyon

oranı, 2- Aile gelişmesine uygun bir katsayı, 3- Bulunacak bu katsayının fertlerin refah yaşayışını sağlayacak bir miktar (katsayı) olmasıdır. Aynı durum AÜ tesbiti işinde de söz konusudur. Enflasyon oranları ve aile gelişmesindeki katsayı AÜ'den beklenen sosyal ve ekonomik faydayı ancak sağlayabilmektedir.

8- AÜ'lerde ve aslında tüm ücretlilerin ücretlerinde eşel-mobil (oynak merdiven) sistemi uygulanmalı, hiç değilse reel ücretler sabit tutulmalıdır. Zira enflasyonun hızlı seyri AÜ'yi tehdit etmekte ve hatta daha kısa dönemlerde AÜ tesbitini zorunlu kılmaktadır. Bugün bırakınız AÜ'le çalışan işçiyi orta veya yüksek maaşlı memurlara bile devlet her türlü medeni ihtiyaçları karşılayacak bir ücret-maaş sağlayamamaktadır. Böyle bir durum da

sonuçta emeğin veriminin düşmesine neden olmaktadır. Bunun önüne geçmek de ancak eşel-mobil sisteminin ya da benzeri bir

metodun uygulanmasıyla mümkündür.

b) İşveren kesiminin AÜ anlayışı ise bir hayli farklıdır. Nitekim bu farklı anlayış nedeniyle ki, AÜTK'nun toplantılarına katılan işveren temsilcileri 1976 yılındaki AÜ tesbitine açıkça karşı çıkmışlardır. O dönemin AÜ'e işçi ve hükümet temsilcilerinin oylarıyla karar verilmiştir. 1976 ve 1978 yıllarında da yine işveren temsilcileri tarım işkolu AÜ'ne karşı olmuşlardır. Ayrıca işverenler 1969 yılı AÜ sözleşmesini imza etmemiş ve AÜ sözleşmesini iptal ettirmek için Danıştay nezdinde itirazda bulunmuşlar ve davayı kaybetmişlerdir. İşveren kesiminin AÜ'de kriter ve görüşleri şöylece belirtilebilir:

1 AÜ bir sosyal ücrettir. Hiçbir zaman bir ekonomik ücret değildir. AÜ bir kavramdır ve bunun sosyal yönü ağırdır.

2 AÜ diğer ücretleri de etkiliyor. Böylece işsizlere iş temini bakımından olumsuz etki ediyor. İşsizlikle çelişir bir durum gösteriyor. Zira yüksek ücret ödeme durumuyla karşılaşan işverenler ister istemez mekanizasyona gidiyor ve daha az işçi istihdamını tercih ediyor. Çünkü; makina sosyal yardım ve ücret zammı istemiyor. Emek-yoğun yatırımlardan kanılıyor. Binaenaleyh AÜ işsizlik sorunundan bağımsız olarak düşünülememektedir.

3- AÜ'nin yüksek tutulması durumunda diğer ücretler de haliyle yükselme istidadı gösteriyor, yükseltilmesi bekleniyor. İşletmeler

ise bu artan ücret yükünü üzerinden atmak için ürettiği malların fiyatlarını artırma yoluna gidiyor.

4- AÜ bugün işçilere ödenen paraların yarısına yakını (%50'sini) oluşturuyor. Geri kalan %50'yi aşan miktar ise işçilere ödenen yan ödemelerden ibarettir. Her ne kadar şu anda AÜ 41.400 TL. ise de hakikatte bu ücret 80.000 TL.'dan fazladır. AÜ dışı gibi, görünen bu harcamalar da AÜ

geçim kavramıdır. Onun için bu ücretin vergi dışı bırakılması daha uygundur. Bunun doğuracağı mali yükü devlet karşılamalıdır. Devlet pekâla AÜ'den alacağı vergiden vazgeçebilir. Verginin büyük bir kısmı memur ve işçi kesiminden alınıyor, ama diğer serbest çalışanlar üzerindeki denetim daha da artırılarak bu kesimlerin de gerçek anlamda vergilendirilmeleri sağlanabilir.

7- Enflasyonla mücadelenin te-

litikasıdan vazgeçmiştir.

8- AÜ diğer bütün ücretlerin temelini teşkil eder. O nedenle de sık sık veya yılda bir defa değiştirilmesi, düzenlenmesi pek çok kargaşaya yol açar.

c) İşçi kesiminden bazı kuruluş yöneticilerinin önerileri ise ana hatlarıyla şöyledir;

1- AÜ vergi dışı bırakılmalı, net olarak ödenmelidir. Bu durum da ancak Vergi Kanununda yapılacak değişiklik ile mümkündür. Yapılacak değişiklikte bu vergi işverenden alınabilir. Bir diğer

Hak-İş'in asgari ücret teklifinin sunulması esnasında (soldan sağa) Salim USLU (Genel Eğitim Sekreteri), Hüseyin TANRIVERDİ (Genel Sekreter) Necati ÇELİK ve Mükerrerem TAŞCIOĞLU.

inde düşünülmelidir. Yani AÜ rakamını ikiye katlanırsa, ortaya gerçek AÜ çıkmış olur.

5- AÜ tesbitinde aile ve ailenin nüfus sayısı hiçbir zaman temel faktör olarak kabul edilemez. AÜ'de tek başına işçiyi düşünmek gerekir.

6- AÜ vergi dışı bırakılmalıdır. AÜ bir diğer anlamda asgari

mel ekonomik politika olduğu Türkiye'de AÜ'de eşel-mobil sisteminin önerilmesi isabetli değil-

dir. Böyle bir ücret politikası enflasyonla mücadelede hükümetin yenik düşmesine sebep olur.

Ücretlerde uygulanacak hareketli merdiven (eşel-mobil) enflasyonu artırıcı etkiye sahiptir. Birçok Avrupa ülkesi böyle bir ücret po-

alternatifde devletin bu vergiden tamamen vazgeçmesidir. Zira tiryonyonluk bütçelerde bu kayıp

fazla birşey tutmaz. Ayrıca vergi kaçakçılığı ile mücadele de bu kaybı kapatmada önemli ölçüde yardımcı olur.

2- AÜ tesbitinde işçi ve ailesi birlikte düşünülmeli ve bu aile yapı olarak geçmişte 5 kişiden

ibaret düşünülürken şimdilerde 3 kişiden ibaret sayılmaktadır.

3- Besin içi ve besin dışı harcamalarda geçmişte söz konusu olan %44 ve %56'lık oran DİE'nin verilerine göre yeniden gözden geçirilmelidir. Çünkü; günümüzde ev kiralari ile tüketim maddeleri harcamaları bir hayli artmıştır. Bu ve benzeri nedenlerdir ki, eski kıstaslar ya kaldı-

türlü hareket halinde sırf besin ücretleri bile önemli değışkenlik gösterecektir. Bir misal olarak DİE verilerine göre günde bir işçinin 3500 kalori ihtiyacı için gerekli besin kaynağı maliyeti 703 TL'yi bulmaktadır. 4 kişilik bir aile için bu miktar ayda 84360 TL'ya ulaşmaktadır. İstanbul'da yapılan bir araştırma sonucu ise aynen şöyledir: (Bak. Tab. 9)

leri ve bunların fiyatlarındaki artış durumları ele alındığında manzara tamamen besin maddelerindeki gibidir, bir farklılık yoktur. Yani "Biz bize benzeriz" atasözü-müzdeki gerçeği vurgulamaktadır.

5- Asgari Ücret Tesbit Yöntemleri:

Yukarıda da belirtildiği gibi, AÜ'in tesbitinde bu konudaki

4 KİŞİLİK AİLENİN EKİM AYI MUTFAK HARCAMASI

Ürünün Adı	29 Eylül	30 Ekim	Aylık Miktar	Eylül Tutarı	Ekim Tutarı
Peynir	1735	1850	4 kg.	6940	7400
Zeytin	2030	2215	1,5 kg.	3045	3325
Şeker	240	300	6 kg.	1440	1800
Çay	1350	1800	0,8 kg.	1080	1440
Et	2150	2200	15 kg.	32250	33000
EkmeK	70	80	72 adet	5040	5760
Süt	220	280	15 lt.	3300	4200
Yumurta	40	46	60 adet	3600	4140
Yoğurt	550	550	15 kg.	8250	8250
Un	240	240	3 kg.	720	720
Makarna	330	330	2 kg.	660	660
Pirinç	495	490	4 kg.	1980	1960
Bakliyat	625	665	4,5 kg.	2815	3000
Patates	130	150	8 kg.	1040	1200
Soğan	90	100	6 kg.	540	600
Sebze	280	305	30 kg.	8400	9150
Meyve	310	280	30 kg.	9300	8400
Margarin	800	800	2 kg.	1600	1600
Ayçiçeğyağı	715	715	1 kg.	715	715
Zeytinyağı	1100	1100	1 kg.	1100	1100
Tereyağı	2765	2870	0,5 kg.	1385	1435
Tüpgaz 12 kg.	2390	2390	1 adet	2390	2390
				97.590	102.245

TOPLAM

Not: Ürün fiyatları İstanbul'un Eminönü, Kadıköy, Beyoğlu semtlerinde saptanan fiyatların ortalamasıdır.

(Tablo - 9)

ılmalı ya da işleme konulmalıdır.

4- AÜ'nin enflasyona göre ayarlanması kaçınılmazdır. Aksi halde AÜ tesbitinde verilen mücadele ve belirlenen ücret kısa bir süre sonra enflasyonun etkisiyle anlamsız hale gelmektedir.

5- AÜ belirlenirken önceden olduğu gibi çalışan birisi için günde 3500 kalori esasından hareket edilip DİE'nin fiyat endekslerinden alınacak rakamlarla besin fiyatları tesbiti yapılmalıdır. Başka

Bu rakamlar ülke genelinde artış gösterebilir fakat hiçbir zaman geri bastığı, düşüş kaydettiği söylenemez. Dört kişilik bir işçi ailesinin son üç yıllık besin içi giderleri bir başka ifadeyle mutfak masrafları grafiğe döküldüğünde şöyle bir manzara ortaya çıkmaktadır.

Görüldüğü gibi diyagramların istikameti hiçde AÜ'ler ve işçiler lehine değildir. Bir de bunun yanında besin dışı ihtiyaç madde-

Yönetmelik hükmü nazara alındığında (Md. 3 ve 5) işçinin;

- 1- Sosyal durumu,
  - 2- Ekonomik durumu,
  - 3- Fiilen ödenmekte olan ücretlerin genel seyri,
  - 4- İşkolu veya işkollarının niteliği,
- gözönünde bulundurulacaktır. Burada ücretlilerin geçinme endekslerinden ve diğer istatistiklerden faydalanacaktır. Ücret tesbitinde iki temel faktör söz konusu olmaktadır:

Biri, besin içi harcamalardır. Aile ve kişilerin yeterli ve dengeli beslenmeleri için gerekli olan gıda maddeleri miktarları, o maddelerin fiyatlarıyla çarpılarak bulunan bir harcama kalemidir.

İşçilerdeki ve aile fertlerindeki yetersiz beslenme; bireyin zayıflığına, enerji azlığına yol açar, bunun sonucu olarak da hastalıklar, yorgunluk nedeniyle iş kazaları artar, üretimde önemli düşüşler olur. İnsanca yaşama ifadesi ile hayatını da içine alır. Anayasa hükmünde de yer aldığı gibi aile, toplumumuzun temelidir. besiniçine onlar da dahil edilmek zorundadır.

İkinci faktör besindiş harcamalardır. Burada da yine DİE'nin şehirlerdeki tüketim harcamaları anket sonuçlarından faydalanılacak elde edilecek rakamlardır.

Aile fertleri sayısı bu kalemdede etkili olmaktadır.

Geçmişte söz konusu AÜ müzakerelerinde toplam iki faktör gözönünde tutularak ücret tesbiti cihetine gidilmiştir. Maalesef işverenin ve hükümet temsilcilerinin etkisiyle AÜ hep sosyal ücret seviyesinde hatta daha da aşağıda kalmıştır.

Bu ücretin sosyal-ekonomik bir refah ücreti olduğu bir türlü kabullenilememiştir. Oysa iş hukukuyla ilgili kanun hükümlerinde bu durum gayet açıktır.

Batıda ücretlerin en fazla %30 u besiniçi düşülürken bizde bu

oran %45'den yukarıdır. DPT'na göre ise ücretlerin %50'si besiniçine tahsis edilmekte, öyle düşünülmektedir. Halbuki, kiralar ve

gıdadışı harcamalar daha fazla bir miktarı oluşturmaktadır. AÜ ile ilgili olarak pratikte bu oran şöyle söyretmiştir: (Bak. Tab. 10)

Ayrıca fiyat artışlarını karşılamak üzere 1977'de %10 artış kabul edilmiştir.

Görülen odur ki, AÜ, yiyecek için sarfı gereken paranın iki katından daha az olmamalıdır.

Başka ihtiyaçlardan kısıtlama olabilir. Fakat besinden ve besiniçi harcamalardan asla olamaz. Nedeni ise işçi ve aile sağlığıdır.

AÜ ve geçim masrafları bilançosu artan hayat pahalılığı karşısında muntazam aralıklarla ve işçilerin arzusu veya AÜTK üyelerinin ya da belli sayıda işçi veya işçi kuruluşlarının talebi üzerine gözden geçirilmelidir. Bu tesbit sırasında karar verirken gözönüne alınacak hayati ölçüler, işçinin ihtiyaçları ve ekonomik uygundur.

6- Asgari Ücret Tesbit Komisyonu (AÜT):

Çalışma Bakanlığı'na kısmen bağlı olarak teşekkül eden "AÜTK, Çalışma Bakanlığının çağrısı üzerine toplanır ve Bakan

mükelleftir. Bir başka ifadeyle bedeni faaliyeti zihni faaliyetten fazla olan kişiler işçi sayılmakta, İş Kanunu şumülüne girmekte ve bunların AÜ'ni tesbit işi de komisyonun asli görevi olarak ifade edilmektedir.

Komisyonun teşekkül tarzı ise, Kanuna göre şöyledir:

A.Ü. Tesbit Komisyonu (AÜTK) Çalışma Bakanlığının tesbit edeceği üyelere birinin başkanlığında;

- 1- Çalışma Genel Müdürü,
- 2- İşçi Sağlığı Genel Müdürü,
- 3- Devlet İstatistik Enstitüsü Ekonomik İstatistikler Dairesi Başkanı,
- 4- Sanayi ve Ticaret Bakanlığı Konjonktür ve Yayın Dairesi Müdürü,

5- Devlet Planlama Teşkilatının ilgili dairesinden yetkili bir kişi,

6- Bünyesinde en çok işçiyi bulunduran en üst işçi kuruluşlarından değişik işkolları için seçecekleri 5 temsilci,

7- Bünyesinde en çok işvereni bulunduran en üst işveren kuruluşunun değişik işkolları için seçeceği 5 temsilci, temsilcilerden ki, toplam 15 kişiden oluşmaktadır.

Bu kurulun kararları kesindir ve Resmi Gazete'de yayınlanınca yürürlüğe girmektedir. 17 Temmuz 1986 tarihi itibariyle Türkiye'de genel işçi sayısı 3 milyon üzerinde ve bunu yarısı asgari

1972'de	besiniçi %48	besindişi %52
1974'de	besiniçi %48	besindişi %52
1976'da	besiniçi %45	besindişi %55
1978'de	besiniçi %45	besindişi %55

(Tablo - 10)

lıkça hazırlanan gündeme göre çalışır" (AÜY md. 6/1) Bu komisyonun, İş Kanunu md. 33/1 hükmüne göre görevi;

Hizmet akdiyle çalışan ve İş Kanunu kapsamına giren;

- 1- Her türlü işçi,
  - 2- Gemi adamı,
  - 3- Gazetecilerin,
- ekonomik ve sosyal durumlarının düzenlenmesi için AÜ: tesbitle

ücretle çalıştırılmaktadır. Şimdi bu kadar geniş bir kitleyi ilgilendiren AÜ tesbit işi 15 kişilik bir kurula verilmektedir. Pek tabii az üyeli bir kurul daha rahat çalışma ortamı bulur. Ne varki, bu 15 kişinin 5 tanesi artık birinci dereceden maaş alan yan ödemeleri yüksek bürokratlardır. 5 kişisi ise işveren temsilcisi ve hepsi de yüksek gelirli ticaret ve sanayi erbabıdır. Tamamı eder 10 kişisi.

Komisyonun toplanma ve çalışması için aranan nisap on kişidir. Bu kadar üye toplanır ve çoğunluğu ile yani 6 üye ile karar verir ve bu 1,5 milyondan fazla işçi kesimi bağlar.

İşte kuruluş biçimi böyle olan AÜTK'nun teşekkül biçimi, bazı çevrelerce huzur bozucu telakki ediliyor. Toplu Pazarlık gücüne sahip sendikalar ve konfederasyonlar vardır. Ama yasada "...bünyesinde en çok işçiyi bulunduran en üst işçi teşekkülünden değişik iş kolları için seçecekleri

tır. O zaman bir yanda yetkili sayılan sendika veya konfederasyon, diğer yanda yetkisiz sayılmaktadır ki, yasaların bu çelişkili durumu, daha önce de belirtildiği gibi, işçiler arasında bir huzursuzluk kaynağı olmaktadır.

7- Niçin en çok işçi veya değil?

Oysa demokratikleşen hürriyetçi yönetimlerde bugün artık mutlak çoğunluk sistemi diye bir seçim veya temsil sistemi kalmamıştır. Nisbi çoğunluk ve nisbi temsil esasları getirilmiştir. Demokratik-liberal bir toplumda ya bütün kanunlar demoktrattır ya da

leceği, sosyal ve ekonomik sıkıntıları dile getirecekleri şüphelidir. Bir de dühü yüksek makamların çıkarların hesabı varsa işte o zaman taviz üstüne tavizler vermektedirler. Geçmişte bunun acı örnekleri görülmüştür.

Çalışma hayatında serbest ve demokratik kurullara bağlı müzakere ortamı rejimimizde temel ilke olduğuna göre bu ortamı AÜ tesbitinde de sağlamak, tanımak gerekir. 17 Temmuz 1986 tarihi itibarıyla Türk-İş'in toplam üye

sayısı 1,4 milyona yakındır. Çalışanlar sınıfından ancak yarıya yakın oranda üye, geri kalan ise ya tamamen sendikasız, ya da başka sendikaların üyeleridirler. Bu sendikaların hemen hepsi de toplu iş sözleşmesi yapma yetkisine sahip olup barajları aşmışlardır.

İşte yasalar hem barajı aşmış, yetkilisin diyor hem de AÜ tesbiti faaliyetlerinde bir yetkin yoktur diyor. Bu çelişkili durumun hukuk mantığıyla bağdaşması pek mümkün görülüyor. Diğer yandan AÜ'le çalışan şayet bir milyon işçi varsa belki bunların ancak üçte biri Türk-İş üyesidir. Geri kalanı kim temsil edecektir?

8- Sonuç ve Öneriler:

Buraya kadar verilen bilgilerden de anlaşılacağı üzere bir işçi kuruluşu olarak HAK-İŞ şu iki önemli nokta üzerinde durmaktadır.

a) Asgari Ücret nedir? Ne olmalıdır?

b) Asgari Ücret Tesbit Komisyonu'nun teşekkül tarzı ve bunun demokratikliği meselesi.

a) AÜ ne olmalıdır?

1- Bir işçi konfederasyonu olarak, AÜ'yi sosyal-ekonomik ücret olarak görmekteyiz. Yasaların tanımı da böyledir. İşverenlerin bu noktadaki görüşlerine katılmak mümkün değildir. AÜ'in en iyi tanımını ve açıklamasını da yine ilim adamlarımız yapmıştır.

beş, ... temsilciden" yer alan hüküm karşısında bunlar AÜ tesbiti müzakerelerine katılmamaktadırlar. Tek engel çoğunluk gücüne sahip olmamadır. Oysa işçi temsilcilerinin daha demokratik bir biçimde tesbiti gerçekçi bir AÜ tesbiti için şarttır.

İşyerlerinde toplu iş sözleşmeleri yapmaya yeterli çoğunluğa, yetkiye sahip sendikalar müstakil olduğu veya bir başka Konfederasyona bağlı bulunduğundan, AÜ tesbiti müzakerelerine katılmamaktadırlar. Tek neden, en çok işçiyi bünyesinde toplayan en üst işçi kuruluşuna üye olmamak-

değildir.

Türk-İş Yöneticileri bu noktadaki anti-demokratikliği hiç dile getirmemektedirler. Pek tabii getirmez de. Çünkü bugün halen AÜTK'na temsilci veren en üst işçi kuruluşu Türk-İş'dir. Yıllar yılı AÜ tesbiti müzakerelerine katılmak üzere gönderilen 5 temsilcinin, dikkat edilirse çoğu yüksek maaşlardan emekli olmuş kişilerdir. Sendikadan sağlanan maddi ve manevi çıkarlar onların ikinci fakat asli gelirleridir. Genç, çalışanlar kuşağını bunların ne derecede liyaketle temsil edebi-

DEVAMI GELECEK SAYIDA

MEMURLAR VE İŞÇİLER İLE BUNLARIN EMEKLİLERİNE KONUT EDİNDİRME YARDIMI YAPILMASI HAKKINDA KANUN

Kanun No. : 3320
Kabul T. : 11.11.1986
R.G. : 22.11.1986
Sayı : 19289

T. C. Resmî Gazete

KAPSAM

MALDE 1.— a) Aylıklarını 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile 926 sayılı Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, 2914 sayılı Yükseköğretim Personel Kanunu ve 2802 sayılı Hâkimler ve Savcılar Kanununa göre almakta bulunan Devlet memurları ile diğer kamu görevlilerine, kanunla veya kanunların verdiği yetkiye dayanarak kurulan kuruluşlarda çalışanlara ve T.C. Emekli Sandığından emekli, adi malullük ve vazife malullüğü aylığı almakta olanların kendilerine,

b) (10) ve (10)'dan fazla işçi çalıştıran işyerlerinde çalışan işçilere,

c) 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanunu ile aynı Kanunun Geçici 20'nci maddesine tabi ve 991 sayılı Kanun ile Sosyal Sigortalar Kurumuna devredilen sandıklar mevzuatına göre yaşlılık veya malullük aylığı bağlanmış bulunanlara,

Bu Kanunda belirtilen esas ve usuller dahilinde "Konut Edindirme Yardımı" yapılır.

(10) işçiden az işçi çalıştıran işverenlerden ise isteyenler, işçilerini Konut Edindirme Yardımından faydalandırabilirler.

Konut edindirme yardımından, hizmet tahsisli konutlar dışında her ne şekilde olursa olsun konut tahsis edilmiş bulunanlar, kurumların yurt dışı kadrolarına sürekli

görevle atananlar, kanunları gereği sözleşmeli statüde çalışanlar, memur ve işçi emeklilerinden bağımsız konut sahibi bulunanlar, yararlanamazlar. Ancak bunlardan kanunları gereği sözleşmeli statüde çalışanlar, kuruluşlarına başvurmak ve bu Kanunun 3 üncü maddesinde tespit edilen yardım miktarının kendilerince ödeneceğini belirtmek kaydıyla bu yardım hakkından yararlanabilirler. Sözleşmeli personelin yardımı ödeme şekli yönetmelikle tespit edilir.

Eşlerden her ikisi de yardıma müstehak iseler bu yardım aile reisine yapılır. Ancak yardıma müstehak eşlerden her ikisine yardım yapılıp yapılmamasına karar vermeye Bakanlar Kurulu yetkilidir. Eşlerden her ikisine yardım yapılması halinde, bu yardım bir konut için kullanılır.

Ancak Konut Edindirme Yardımından bir defa yararlanır.

YARDIMDAN YARARLANMA SÜRESİ

MADDE 2. — Konut edindirme yardımı toplam 180 ay süre ile yapılır. Yardımdan yararlanma

şartlarını kaybedenlere yardım yapılması durdurulur. Bunlardan gerekli şartları yeniden kazananlara veya yardıma müstehak eşine, kalan süre için yardım yapılmasına devam olunur.

Konut edindirme yardımına müstehak olan Devlet memuru, diğer kamu görevlileri ve çalışanlar ile işçilerden bağımsız konut sahibi bulunanların çalışır iken, bu Kanunun 5 inci maddesinin (b) bendine göre yardımdan yararlanmaya hak kazandıkları süre içerisinde emeklilik, yaşlılık veya malullük aylığı almaları halinde, ilgili sosyal güvenlik kuruluşunca bakiye süreler için yardım ödemesine devam olunur.

Ölüm halinde ise, yardıma müstehak eşi bulunmayanlara ölüm tarihine kadar tahakkuk eden yardımın kullanılmayan kısmı neması ile birlikte kanuni mirasçılarına ödenir.

YARDIM MİKTARI

MADDE 3. — İlgililere yardımdan yararlanacakları sürenin:

İlk 6 aylık dönemi için ayda	3.500 TL.
İkinci 6 aylık dönemi için ayda	7.500 TL.
Üçüncü 6 aylık dönemi için ayda	10.000 TL.
Dördüncü 6 aylık dönemi için ayda	13.000 TL.
Kalan süreler için ayda	16.000 TL.

ardımda bulunulur.

Bakanlar Kurulu yukarıdaki miktarları beş katına kadar artırma yetkilidir.

Konut edindirme yardımı ve bu yardımla ilgili işlemler ve düzenleme kâğıtlar Katma Değer Vergisi hariç her türlü vergi, resim ve ücretten müstesnadır. Bu yardım, isteyenlerin gelir ve kurumlar vergisi matrahından indirilir ve kıdem zminatı hesabında nazara alınmaz.

YARDIMIN ÖDENME ŞEKLİ

MADDE 4. — a) Yardıma müstehak Devlet memurları ile diğer kamu personelinin konut edindirme yardımı kurumlarınca aylık olarak ilişkin hükümler dairesinde hak hukuk ettirilerek, yardımın ait olduğu ayın sonuna kadar Türkiye Emlâk Kredi Bankasında Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı A.Ş. Başkanı Başkanlığı adına açılacak Devlet Memurları ve Emeklileri Konut Edindirme Yardım Hesabına ödenir.

Yardıma müstehak emekli, adi memur ve vazife malullerinin konut edindirme yardımı, T.C. Emekli Sandığına aylıklara ilişkin hükümler dairesinde tahakkuk ettirilerek yukarıda belirtilen hesaba

ayın sonuna kadar ödenir.

C. Emekli Sandığı bu şekilde ödenen konut edindirme yardımını ilgililere sosyal yardım zammını ödeyen kurumlardan bir ay içinde yazılı istemek suretiyle tahsil eder.

b) Yardıma müstehak işçilerin, konut edindirme yardımı, işverenlerce tahakkuk ettirilerek Sosyal Sigortalar Kurumuna yatırılır. 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun primlerin ödenmesine ilişkin

hükümleri dairesinde Kurumca tahsil edilen miktar, tahsilatın yapıldığı ayı takip eden bir ay zarfında topluca Türkiye Emlâk Kredi

Bankasında Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığına açılacak "İşçiler ve Emeklilerin Konut Edindirme Yardımı Hesabına" yatırılır.

Yaşlılık veya malullük aylığı alanlardan yardıma müstehak bulunanların konut edindirme yar-

dımı, Sosyal Sigortalar Kurumunca aylıklara ilişkin hükümler dairesinde tahakkuk ettirilerek, yardımın ait olduğu ayı talep eden bir ay içinde yukarıda belirtilen hesaba yatırılır.

KONUT EDİNDİRME YARDIMINDAN YARARLANMA ŞEKLİ

MADDE 5. — a) Konut edindirme yardımı, kullanım alanı 75 m²'yi geçmemek kaydıyla ancak ancak 60 m²'lik kısmı için kullanılır.

b) Konut edindirme yardımından yararlanabilmek için bu Kanunun 4 üncü maddesinde adı geçen hesaplara; bağımsız konutu bulunmayanlar adına en az 18 ay diğerleri adına en az 36 ay süre ile para yatırılmış olması gerekir.

c) Konut edindirme yardımından 180 aylık sürenin tamamlanmasından önce yararlanmak üzere başvuruların kalan sürelerine ait yardım miktarları ancak ilgilinin Toplu Konut Fonundan sağladığı kredilerin geri ödenmelerinde kullanılabilir.

SİGORTA EMEKLİLERİNE YAPILACAK YARDIMIN FİNANSMANI

MADDE 6. — Sosyal Sigortalar Kurumundan yaşlılık veya malullük aylığı alanlardan konut edindirme yardımına müstehak olanlara bu Kurumca yapılacak yardım ödemeleri aylık olarak Hazinece karşılanır.

TOPLU İŞ SÖZLEŞMELERİNE KONULAMAYACAK HÜKÜMLER

MADDE 7. — Konut edindirme yardımının miktarı ile ödeme usul ve esasları hakkında bu Kanunda yer alan hükümler Toplu İş Sözleşmeleri ile değiştirilemez.

YARDIMIN ZAMANINDA ÖDENMEMESİ

MADDE 8. — İşveren tarafından Sosyal Sigortalar Kurumuna zamanında ödenmeyen konut edindirme yardımları, resen veya ilgililerin başvurusu üzerine Sos-

yal Sigortalar Kurumunca 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun primlerin tahsiline ilişkin hükümleri dairesinde tahsil olunur.

SOSYAL SİGORTA SANDIKLARI

MADDE 9. — 506 sayılı Sosyal Sigortalar Kanununun Geçici 20 nci maddesine tabi sosyal sigorta sandıkları kendi statüleri gereği aylık bağladıkları yardıma müstehak sigortalılarına bu Kanun esaslarına göre konut yardımı yaparlar.

Sandıklarca ödenen konut edindirme yardımı 4 üncü madde hükmüne göre ilgili işveren kuruluştan tahsil edilir. İlgili işvereni bulunmayan sandığın ödemeleri ise, işverenin tasfiyesini üstlenen kuruluşca yapılır.

KONUT EDİNDİRME YARDIMININ NEMALANDIRILMASI

MADDE 10. — Toplu Konut ve Kamu Ortaklığı İdaresi Başkanlığı, bu Kanun uyarınca Türkiye Emlâk Kredi Bankasında açılan hesaplarda toplanan paraları Devlet Tahvili, Hazine Bonusu veya Gelir Ortaklığı Senedine yatırmak suretiyle nemalandırabilir. Türkiye Emlâk Kredi Bankası, söz konusu hesaplarda toplanan paraların bakiyesine altı ay vadeli mevduata uygulanan oranda faiz tahakkuk ettirir.

Toplanan paranın nemasının, konut edindirme yardımına müstehak kişiler ile bu Kanun uygulamasında görevlendirilecek kuruluşlara tahsisinin usul, esas ve oranları Bakanlar Kurulunca tespit edilir.

KULLANMA YETKİSİ

MADDE 11. — Türkiye Emlâk Kredi Bankasındaki hesaplarda toplanan paralar bu Kanun hükümleri çerçevesinde Toplu Konut Ortaklığı İdaresi Başkanlığı tarafından kullanılır.

YÖNETMELİK

MADDE 12. — Bu Kanunun uygulanması ile ilgili hususlar bir yönetmelikle düzenlenir.

YÜRÜRLÜK

MADDE 13. — Bu Kanun 1/1/1987 tarihinde yürürlüğe girer.

YÜRÜTME

MADDE 14. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Zengin-fakir arasındaki uçurum hızla büyürken,

DİE'NE GÖRE 1986 BÜYÜME HIZI 7.9

Resmi ağızların sürekli toz pembe tablolar sergiledikleri bir ortamda, yapılan bilimsel çalışmalar gelir dağılımındaki dengesizliğin gün-günü daha da büyüdüğünü ortaya koymaktadır.

Devlet İstatistik Enstitüsü Başkanı Şefik Yıldızeli'nin 'geçtiğimiz günlerde basına yaptığı açıklama görünürde oldukça ümit vericiydi. 9 aylık verilere göre, cari fiyatlarla %41.1 oranında ekonomide bir büyüme vardı. Sektörler arasında ise %10.9'luk bir gelişme hızıyla sanayii kesimi en önde yer alıyordu. Bunun yanında Dış âlem net faktör gelirlerinde %33.8'lik bir gerileme vardı. Bunun nedeni ise dış borç ödemeleri ve yurtdışı işçi gelirlerinde meydana gelen gerilemeydi.

Kişi başına düşen milli gelire gelince, yine DİE hesaplarına göre sabit fiyatlarla 5 bin 400, cari fiyatlarla 758 bin 882 lira olarak hesaplandı.

Muhalefet partilerinin, rakamların sağlıksızlığını ve gerçekleri yansıtmaktan uzak olduğunu belirterek karşı çıktıkları görüldü.

Bizce bu genel ortalama rakamların aslında pek önemli olmadığı, zira büyüme yüzdeleri hangi oranda yükselirse yükselsin Türk çalışanının gelirinde sürekli bir düşüşün sözkonusu olmasıydı.

Bu arada ODTÜ öğretim üyelerinden Prof. Merih Celasun'un gelir dağılımı araştırması sonuçları çok anlamlıydı.

Bu araştırmaya göre en zengin ile en fakir arasındaki gelir farkı 47 katı (tarım kesiminde 53 katı) bulunurken, Türkiye'de her 100 aileden 30'ununun yoksulluk sınırının altında kaldığı görüldü.

Nüfusun %20'lik en fakir dilimi %2.63 pay alırken en zengin %20'lik dilimin %55.93'lük bir paya sahip olduğu ortaya konmuştur.

1973 ve 1983 yılları arası 10 yıllık bir dönemi kapsayan araştırma sonuçları üç ana başlıkta toplanıyordu:

a) Göreceli Dağılım: Toplam nüfusun %20'lik beş eşit dilimde ele alınması sonucu (1983 verilerine göre)

Birinci %20'lik dilim toplam gelirden %2.63 oranında pay alırken, ikinci %20'lik dilim %6.93, üçüncü dilim %12.59, dördüncü dilim %21.39, en zengin %20'lik dilim ise %55.93'lük bir paya sahiptir.

Tarım kesiminde ise durum daha da kötü olup, dilimler sırasıyla %2.48, %5.97, %10.79, %16.07'lik paylara sahip bulunmaktadır.

b) Ortalama Gelir Farkları: 1973 yılı fiyatları ile ortalama gelir 35 bin 20 lira olarak belirlenmiştir. En fakir %10'luk dilimin ortalama geliri 2 bin 810 lira olarak tesbit edilirken en zengin %10'luk dilimin 132 bin 830 liralık bir gelire sahip olduğu ortaya konmuştur. Aradaki fark 47.27 kat olarak ortaya çıkmaktadır.

Bu oran tarım kesiminde, en fakir %10, 760 lira ve en zengin %10 ise 95 bin 20 lira olmak üzere 53.99 katı bulunmaktadır.

c) Yoksulluk ve Zenginlik Çizgisi: 1983 fiyatları ile 327 bin liralık yıllık gelir sınır varsayılarak bu sınırın altında kalanlar fakir, 1 milyon 964 bin liralık (6 katı) yıllık gelirin üzerindeki zengin varsayılmışlardır.

Buna göre; Türkiye genelinde her 100 aileden 29.90'u fakirlik sınırı altında yaşarken, 11.67'sinin zengin sınıfına uydıkları görülmüştür.

Ortalama gelir farkları ele alındığında ise sözkonusu araştırmaya göre 1973 yılında Türkiye genelinde 35 kat olan en yüksek ve en düşük ortalama gelir farkı, 1978'de 42 kata, 1983'te de 47 kata yükselmiştir.

Bir yanda resmi ağızlar büyüme hızının 7.9'lara varmasını büyük bir başarı olarak açıklarken diğer yanda bilimsel bir araştırma gelir dağılımındaki hızla büyüyen bir uçurumu ortaya koymaktadır. Gelir dağılımındaki bu uçurumun alt diliminde yer alan işçilerimizin ise büyüme rakamları ne olursa olsun karınları doymamaktadır. Sosyal devlet olmanın bilinciyle yetkililerin aldatıcı açıklamalar yerine, sosyal adaleti sağlayıcı ciddi önlemler almaları beklenmektedir.

E. Atılman

SENDİKALARIMIZ OLAĞAN KONGRELERİNİ TAMAMLADILAR

Öz İplik—İş Sendikası Genel Başkanı Mehmet ER

"BİZ HAYATIN TA KENDİSİYİZ"

Öz İplik-İş Sendikası Genel Başkanı Mehmet ER

de yarınlar için bu konuşmayı yapıyorum." diyerek konuşmasına başladı. Bu sözleriyle sendika olayını, sendikacının toplumsal yükünü ve sorumluluğunu tanımlıyordu. Sendikal yasaların dar bir kalıpta harekete zorladığı sendikacılığı ve anlayışını kınıyordu. Gelişen bir sanayi ülkesi olma sürecindeki Türkiye'mizde sendikacılığın siyasi iktidarların müsaade ettikleri sınırlar içinde yapılamayacağını vurgulayarak, toplum genelinde siyasal sürece katılma hakkıyla beraber problemlerin, kaygıların ve çözümlerin tartışılmasını istiyordu. Sözlerine şöyle devam etti:

"Bu toplumda gelecek günlerin hayırlar ve mutluluklarla dolu olması isteniyorsa, sendikaların siyasi partilere istikamet veren güçler içine sokulması en tabii demokratik bir gerekliliktir. Bir sosyal kurumun asli görevi bünyesindeki insanların yarınlarına geniş bir perspektiften bakmak, onu siyasal anlamda da sağlıklı, işbilir yöneticilere kavuşturmakta fonksiyoner olmaktır.

Sendikalar gücünün çizdiği hak sınırlarını zorlamak, millî gelirin sosyal adalet ilkesine uygun paylaşımını sağlamak zorundadırlar. Sendikalar, ekonomi politikasını belirleyen sosyal ilkelere tesbitinde teklif sahibi olmak, durum ve davranışların üzerine etkili bir şekilde yürüyecek için tabii bir yetkiyle donanmalıdır. Bunu istiyoruz. Sorumluluğuna da müdrikiz. Hiç

"Bizi dördüncü gelen kurula kavuşturan Allah'a şükrediyorum. Zamanın şahitliğine inanıyorum.

Ve insanımızın bir imparatorluk bakiyesi olarak bugüne geldiğinin bilinci içindeyim. Ülkemi seviyorum. Onun diriliğini korumak yükselişine katkıda bulunmak, yarınlarımızda insanımızı mutlu görmek heyecanlarımın temel espirisidir. Zavallılık bizim kaderimiz değildir. Geri kalmışlık, gelişmekte olan ülke olmak gibi terimlerle bize giydirilen kalıba tahammülümüz yoktur. Bizim elbisemizi bizim terzimiz dizecektir. Ve cumhuriyetimiz en sağlıklı yoldan milletimizin değer yargılarının üzerine kendi uygarlığını oturtacaktır. Bu heyecan ve duygular için

Konfederasyonumuza bağlı Öz İplik-İş Sendikası 4. Olağan Genel Kurulu 15-16 Kasım tarihinde yapıldı. Eti Sanat Merkezi'nde yapılan Genel Kurul saat 10.00'da başladı. Çoğunluğunu delege ve üyelerin oluşturduğu coşkulu ve disiplinli bir dinleyici kitlesi huzurunda başlayan genel kurulun açılış konuşmasını Öz İplik-İş Sendikası Genel Sekreteri Vakkas Söylemez yaptı.

Kısa bir konuşma yapan Vakkas Söylemez genel kurula gelen Öz İplik-İş üye ve delegelerine teşekkür ettikten sonra Genel Başkan Mehmet Er'i kürsiye davet etti.

Büyük bir alkış ve sevgi tufanı altında kürsiye gelen Genel Başkan Mehmet Er:

kimse kendi düşüncelerini gerçek diye bize yutturmaya kalkışmasın. Zira biz hayatın tâ kendisiyiz. Kula kulluk edilmeyeceğinin bilincindeyiz. Ve insanın insanı sömürmesini kesinlikle reddediyoruz." diyerek asli yerini ve toplumdaki konumunu yorumluyordu. Genel Başkan Mehmet Er, konuşmasında sendika üye ve yöneticilerinin de birtakım sorumluluklarla yüklü olduğunu,

"Sosyal hayata mudahil olarak katılmamızı sağlayacak bir ortamı netice verecek bir örgütlenme biçimini seçmek ilk baştaki görevimiz olmaktadır." diyerek gündeme getiriyordu.

Öz İplik-İş Sendikası Genel Sekreteri Halil AKÇAY

Örgütlenme biçimindeki teklifler ve üyelerle yöneticilerde bulunması gereken bilgiye dayalı yetişme ve donanın zaruretinin anlatımından sonra konuşmasının sonunu:

"Özde çözüm bizdedir. Başta sendikamızı kavrayacağız. Dünkü zamanda, bugünkü zamanda, gelecek zamanda, sendikamızı iyice kavrayacağız. Beraberinde Türkiye'deki dünkü, bugünkü ve olması lâzım gelen sendikacılığı kavrayacağız. İş çevrelerini iyice öğreneceğiz. Türkiye şartları ile değerlendireceğiz. Yapılabilenleri ve yapılabilmekleri tesbitliyeceğiz. Dengelerimizi kuracağız. Yaşanabilir bir hayat için toplu iş sözleşmeleri dışında kurumsal ve bireysel

çözümler arayışını bu denge içinde sürdüreceğiz. Toplu iş sözleşmelerini anlaşılmaz ve uygulanmaz metinler boyutundan çıkarıp, canlı ve hayata raptedilebilir bir uygulama özünü yükselteceğiz. Prensipite bilgiye dayalı sendikacılık yapacağız. Sağlıklı, muhkem, koruyan ve üyüyen bir sendikacılığı özümleyeceğiz. İnsanımıza yani bize aykırı olan yollarda yürümeyeceğiz. Kadınımızı, çocuğumuzu problemlerle dolu sosyal akışa terk etmeyeceğiz. Onlarla var olup onlarla bütünleşeceğiz.

Kölelik anlayışını yıkıp insanlık onuru ile yükleneceğiz.

Bu genel kurulda bu mesajla varız. Arkadaşlarım bu mesajı iyice algılasınlar. Beldelerine götürsünler. Yarınlarımız bu mesajın pratikleri, uygulamaları ile donacaktır. Ferd ferd hepinize ulaşacağız. Evinizde, işyerinizde hep bu mesajla olacağız. Hayata küskünlük değildir kaderimiz. Hayatı yaşamayı seveceğiz. Ve bir ekin tarlası olduğu hükmedilen hayatımızın bu tarlarına geleceğimizin en verimli tohumlarını ekeceğiz.

Ve en son olarak ta şunu söylüyorum.

Sorumluluğunu yüklenmediğimiz, katkımızın bulunmadığı hiçbir çözüm sorunlarımızın karşılığı olamayacaktır."

Öz İplik-İş'te Türkiye gerçeklerinden yola çıkan, toplumsal de-

Genel Teşkilatlanma Sekreteri Vakkas SÖYLEMEZ

ğerlere bağlı, yerli ve özgün bir sendikacılığın yapılacağını, bu anlayışla Hak-İş Konfederasyonu Genel Başkanlığı'na aday olduğunu açıklıyarak konuşmasını tamamlıyordu.

16 Kasım günü seçimler yapıldı. Genel Başkan Mehmet Er rakipsiz olarak katıldığı seçimlerde yeniden Genel Başkan seçildi. Geriye kalan 4 kişilik Yönetim Kurulu üyeliklerine Halil Akçay, Vakkas Söylemez, Yusuf Engin ve Hasan Akpınar seçildiler.

18 Kasım günü görev taksimi yapmak üzere toplanan Yönetim Kurulu toplantısında Halil Akçay Genel Sekreterliğe, Vakkas Söylemez Genel Teşkilatlandırma Sekreterliğine, Yusuf Engin Genel Mali Sekreterliğe, Hasan Akpınar ise Genel Eğitim Sekreterliğine getirildiler.

Mali Sekreter Yusuf ENGİN

Özdemir – İş Sendikası Genel Başkanı Mehmet ARAS

"Bu zamanda Sendikacılık Mayın Tarlasında İlerlemektir"

Özdemir-İş Sendikası Genel Başkanı Mehmet ARAS

ÖZDEMİR-İŞ SENDİKASI'nın 5. OLAĞAN GENEL KURULU 8 - 9 Kasım 1986 tarihlerinde ANKARA'da yapıldı.

Genel Kurulu yönetmek için HAK-İŞ Genel Sekreteri Hüseyin TANRIVERDİ Kongre Divan Başkanlığı'na getirildi.

Genel Kurulda konuşan HAK-İŞ Konfederasyonu Genel Başkanı Necati ÇELİK, çalışma hayatının sıkıntılarını anlatarak

TÜRK-İŞ'i bu sıkıntılar karşısında vurduğum duymazlıkla suçladı. 12 EYLÜL sonrası çıkarılan yasalarla Sendikaların güçsüz bırakıldığı ve "GREV" in kurşun sıkılmaz bir silâh haline geldiğini belirtti.

Genel Kurul açış konuşmasını yapan ÖZDEMİR-İŞ SENDİ-

KASI Genel Başkanı Mehmet ARAS, ülkenin ekonomik çıkmasına değindikten sonra ÖZDEMİR-İŞ SENDİKASI'nın kar-kış demeden yapmış olduğu faaliyetleri ve "GREV"leri anlattı. Basının işçi meselesine sahip çıkmadığı ve yanlış davrandığından yakınan ARAS;

— Anayasanın 54. maddesindeki Genel "GREV" yasağının ve

Sendikalara Ekonomik ambargo koyan maddelerin kalkmasını istedi.

— Daha sonra, faaliyet raporu üzerindeki eleştirileri de Abdurrahman GENÇ, Mustafa ATLI ve Mustafa ELVEREN cevaplandırdı.

Daha sonra yapılan seçimlerde;

Genel Başkan: Mehmet ARAS, Genel Sekreter: Mustafa ELVEREN, Genel Teşkilatlandırma Sekreteri: Mustafa ATLI, Genel Mali Sekreter: Eyüp KARADERİLİ, Genel Eğitim Sekreteri: Kermettin ASLAN seçildiler.

Mustafa ATLI açış konuşmasını yaparken

"BU MEVZUAT SENDİKACILIĞA PRANGADIR"

Öz Ağaç-İş Sendikası 3. Olağan Genel Kurulu 8-9 Kasım 1986 tarihlerinde Ankara'da yapıldı.

Büyük bir birlik ve canlılık içerisinde geçen kongrede delegeler yanında seçkin bir protokol yer aldı.

Divan Heyeti'nin teşekkülünü müteakkip, açış konuşmasını yapmak üzere kürsüye gelen Genel Başkan Abidin Özkaraaslan öncelikle dünyanın şu anda mevcut siyasal durumunu kısaca belirledikten sonra sözlerine şöyle devam etmiştir:

"Hızla gelişen teknolojinin haberleşme imkanlarını başdöndürücü bir hızla geliştirdiği günümüzde ekonomik yaşam da ülkeleri aşmış, uluslararası bir özellik göstermeye başlamıştır. Özellikle uluslararası şirketlerin pazar rekabetlerinde açıkca gördüğümüz gibi çalışma hayatı artık dış belirlemelere daha açık bir duruma gelmektedir. Bu nedenle dargelirlilerin inim inim inlediği gelişmekte olan ülkelerde ve ülkemizde yüksek rakamlı gelişme hızları(!) artık karın döşürmamaktadır.

Evet, sayın arkadaşlar bugün mevzuat çalışanlara ve dolayısıyla sendikal faaliyetlere öyle bir pranga vurmuştur ki, geçmişi mum ışığıyla arıyoruz.

Göğsümüzü gere gere, şevkle elele-omuz omuza yaptığımız faaliyetlerimizle öğrenüyoruz. Fedakarca ve samimiyetle mücadele

veren ve başarılarına yeni başarılar ekleyen bütün arkadaşlarıma gönül dolusu teşekkürlerimi borç bilirim."

Daha sonra mevzuattan ve siyasal iktidarın müdahaleci tutumundan kaynaklanan zorluklara örnekler sıralayan Özkaraaslan; "İnsanımızın, çalışanların özlem ve beklentilerini bilmek ve sıkıntıları aklın ölçüsü içerisinde gidermek zorundayız." dedikten sonra sözlerini şöyle tamamlamıştır:

"Mazlumun ve zalimin olmadığı bir Dünyanın özlemi içerisinde yarınlar da daha güçlü olmak zorundayız."

Abidin Özkaraaslan'ın Genel Başkanlığa, Abdulkadir İmamoğlu'nun Genel Sekreterliğe, Mithat Bekâr'ın Genel Mali Sekreterliğe oybirliğiyle getirildiği kongreye Hak-İş Genel Başkanı Sayın Necati Çelik'te katılarak anlamlı bir konuşma yapmıştır.

"HER GEÇEN GÜN DAHA GÜÇLÜ VE DAHA ÇALIŞKAN OLMALIYIZ"

Hizmet-İş Sendikası'nın 4. Olağan Genel Kurulu yaklaşık iki yüz delegenin iştiraki ile Kızılay'da bulunan Fevzi Çakmak Sokak'taki Türkiye Şoförler ve Otomobilciler Federasyonu Solunu'nda 15 Kasım 1986 Cumartesi günü toplandı.

Başta, Hak-İş Konfederasyonu'na bağlı sendikaların yöneticileri olmak üzere Şanlıurfa Belediye Başkanı İbrahim Halil ÇELİK, Refah Partisi Genel Muhasibi Mustafa ÖZÇELİK, Doğruyol Partisi MKYK Üyesi Ali TABANLI, Refah Partisi MKYK Üyesi ve Yenimahalle İlçe Başkanı Abdullah ERKEN, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Çalışma Genel Müdür Yardımcısı Ali TOPTAŞ, Eski M.S.P'li Parlamenter ve Hak-İş İlk Genel Başkanı Yasin HATİPOĞLU, eski G.Antep Parlamenterleri Mehmet BOZGEYİK, Yozgat Belediye Başkan Yardımcısı Osman EKİNCİ ile beraber çok sayıda işçi ve misafir katıldı.

Coşkulu bir şekilde başlayan Genel Kurul'da Divan Başkanlığı

Hizmet-iş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin TANRIVERDİ

ğına Öz Ağaç-İş Sendikası Genel Başkanı Abidin ÖZKARASLAN, Divan Başkan Yardımcılıklarına Öz Demir-İş Sendikası Ankara Bölge Başkanı Zahit KILIÇ ve Azam KIRLI, Katip

Üyeliklere ise Mehmet KARAKAŞ ve Mehmet KANDEMİR getirildiler.

Genel Başkan Hüseyin TANRIVERDİ Genel Kurulda yaptığı konuşmada çalışma hayatını ve çalışanları ilgilendiren çeşitli konulardaki görüşlerini açıklayarak çözüm yollarını gösterdi. Ayrıca Hizmet-İş Sendikası'nın dünü, bugünü hakkında kısaca bilgi veren Hüseyin TANRIVERDİ asgari ücret konusuna değinerek asgari ücretin vergi dışı bırakılmasını ve bugün belirlenecek bir asgari ücretin 123.750 TL. olması gerektiğini ifade etti.

İşkolundaki sıkıntıları da belirten Başkan TANRIVERDİ Genel Kurula katılan misafir ve delegelere teşekkür ederek gelecek günlerde daha güçlü olmak için daha

Misafirler (soldan sağa) Müslüm TUYSUZ (Makina Mühendisi), İbrahim Halil ÇELİK (Ş. Urfa Belediye Başkanı), Ali TABANLI (DYP M.K.Y.K. üyesi)

HİZMET—İŞ SENDİKASI ŞANLI URFA VE YOZGAT BELEDİYELERİNDE YAKLAŞIK 1500 İŞÇİYİ KAPSAYAN TOPLU İŞ SÖZLEŞMESİ İMZALADI

Şanlı Urfa Belediye Başkanlığı ile Hizmet-İş Sendikası arasında yapılan toplu iş sözleşmesiyle işçi ücretlerine 1. yıl %35, 2. yıl %40 ücret zammı, ayrıca dini bayramlarda bayram harçlığı, işçi çocuklarına sünnet yardımı, otobüs şoförlerine kumbara primum, hizmet yılı primum, olağan üstü sorumluluk zammı, iş primi, ek gıda yardımı, su yardımı, aile ve çocuk yardımı ile yakacak ve yemek yardımları yüzde yüz oranında artırıldı. TİS imzalanması ile ayrıca geçici işçilere tüm sosyal yardımların verilmesi ve Belediye otobüsleriyle ücretsiz seyahat etmeleri için paso yardımı yapılması kararlaştırıldı. Temizlik işlerinde çalışan sendika üyelerine koku yardımı verilmesi sağlandı.

TİS imza töreninde taraflar, TİS'ten memnuniyetlerini ifade

Hizmet-İş Sendikası ile Şanlı Urfa Belediyesi arasında imzalanan Toplu İş Sözleşmesinden sonra...

ettiler. Sendika üyeleride güzel bir şekilde imzalanan TİS'ten memnuniyetlerini bildirdiler.

Hizmet-İş Sendikası ile Yozgat Belediye Başkanlığı arasında Yozgat Belediyesi'nde çalışan işçiler adına işletme toplu iş sözleşmesi imzalandı.

İmzalanan toplu iş sözleşmesi ile sendika üyelerinin ücretlerine 1. yıl %32, 2. yıl için ise %30 ücret zammı verildi. Ayrıca 20.000 TL. askerlik yardımı, 750 TL. çocuk yardımı, 4.000 TL. öğrenim yardımı, 1.500 TL. aile yardımı, 500 TL. yemek yardımı, 3.000 TL. aylık yakacak yardımı, 20 TL. kıdem zammı, 60 günlük ikramiye

ve sorumluluk taşıyanlara günlük 100 TL., düz işçilere de 50 TL. risk ve sorumluluk zammı verilmesi sağlandı. Ayrıca Belediyede çalışan tüm geçici işçiler, toplu iş sözleşmesinin getirdiği sosyal yardım ve ücret zamlarından aynen yararlandırıldılar.

Gölmarmara Belediyesi toplu iş sözleşmeside uzun bir mahkeme döneminden sonra Hizmet-İş Sendikası'nca imzalandı. İşçi ücretlerine sayyana 1.500 TL. ücret zammının yapıldığı TİS'le ayrıca birçok sosyal yardımlarda yüzde yüz artırıldı.

çok çalışılması gerektiğini söyleyen Genel Başkan Hüseyin TANRIVERDİ delegelerin coşkunu alkışları arasında konuşmasını bitirdi.

Daha sonra misafirlerin konuşmalarına geçildi. Konuşmacılar Genel Kurulun başarılı geçmesini temenni ederek konuşmalarını tamamladılar. Daha sonra Hak-İş Konfederasyonu Genel Başkanı Necati ÇELİK, memleketimizin ve çalışma hayatının içinde bulunduğu çıkmazları ve çözüm yollarını izah etti.

Faaliyet raporunun müzakerelerinden sonra kürsüye Gelen Hiz-

met-İş Sendikası Genel Sekreteri Mahmut ASLAN, üç yıllık faaliyet döneminde yapılan çalışmalarını tek tek anlatan Mahmut ASLAN, TİS müzakereleri, teşkilatlanma çalışmaları, işverenlerle ve diğer sendikalarla yapılan mücadeleleri uzun uzun anlattı. Konuşmacı sık sık delegelerin alkışları ile kesilen Mahmut ASLAN, gelecek günlerin daha aydınlık ve daha müreffeh günler olduğunu ifade ederek konuşmasını tamamladı. Genel Kurul'un 1. gününde ayrıca başarılı olan bazı sendika temsilcileri ve bazı şubelere Sendika Genel Yönetim Kurulu tarafından hazırlanan başarı belgeleri

Genel Kurula katılan misafirler tarafından takdim edildi.

Genel Kurul'un 2. günü bölümünde seçimler yapıldı. Tek liste olarak yapılan seçimler neticesinde Sendika Genel Başkanlığı'na yeniden Hüseyin TANRIVERDİ seçilirken, Genel Sekreterliğe de yeniden Mahmut ASLAN seçildiler, ayrıca Genel Sekreter Yardımcılıklarına, Abdurrahman BAKLA, Halil SÜNGÜ ve Mehmet HANÇER getirildiler.

Genel Denetim Kurulu Üyeliklerine'de Mehmet GÖZCÜ, Nihat ERİM ve İsmail SEZEN getirildiler.

HIZMET – İŞ SENDİKASI KONYA ŞUBESİ 2. OLAĞAN GENEL KURULU YAPILDI

Genel Kurula Hak-İş Genel Başkanı Necati ÇELİK, Hak-İş Genel Sekreteri ve Hizmet-İş Sendikası Genel Başkanı Hüseyin TANRIVERDİ, Hak-İş Genel Eğitim Sekreteri Salim USLU, Hizmet-İş Sendikası Genel Sekreteri Mahmut ARSLAN, Genel Başkan Yardımcısı Metin ESER, Öz Demir-İş Sendikası Genel Sekreteri Abdurrahman GENÇ katılarak birer konuşma yaptılar. Divan Başkanlığı'nı Salim USLU'nun yaptığı Genel Kurul coşkulu ve kalabalık bir işçi huzurunda yapıldı.

Genel Kurul sorunda yapılan Konya Şubesi seçimlerinde Şube Başkanlığı'na Mahmut KÜPÇÜ getirildiler. Yönetim Kurulu Üyeliklerine ise Musa ÇINAR, Mehmet BÜYÜKOĞLU, Ömer ALAŞAHİN, Ethem KAÇAROĞLU, Ali HARMANCI, Rıza BAKAN, Ahmet KORKMAZ getirildiler.

2. Olağan Genel Kurul'a katılan delegeler ve ön sırada Hak-İş yöneticileri

KUTYAY'IN BAŞARILI SEMİNERİ

Kısa adı "KUTYAY" olan Eğitim, Yayın Araştırma Merkezinin 11 - 16 Ekim 1986 günleri Bodrum'da düzenlediği "Beşeri Münasebetlerimiz Açısından Çalışma Hayatımızın Aktüel Meseleleri" konulu seminer oldukça başarılı geçti.

"Grup Toplu İş Sözleşmeleri Uygulamaları ve Ortaya Çıkardığı Hukuki Meseleler" konulu bir tebliğ sunan Doç. Dr. Erol AKI, 2822 sayılı yasadaki Grup TİS'inden açıkça söz etmediğini belirttikten sonra 2822 sayılı yasanın 3 ve 27. madde gerekçelerinde birden çok işyerleri için TİS yapılabileceğinden bahisle Grup TİS'i düşünülerek madde gerekçesinde yer aldığını belirtiyor.

Akı, yasalarda sendikaların Grup TİS'ine zorlanamayacağını bunun da Yargıtay 9. H. Daire-

sinin bir kararın da sabit olduğunu da tebliğinde belirtiyor.

Prof. Dr. Amiran Kurtkan Bilgiseven'in sunduğu "Teknik ve Mesleki Eğitim Problemlerimize Çözüm Teklifleri" konulu tebliğ ile "bir ülkede çok sayıda az kabiliyetli elit grubuna sahip olmaktansa, daha az sayıda çok kabiliyetli elit grubuna sahip olmak tercihe layıktır" diyor ve özellikle beyin göçünün engellenmesi için alınacak tedbirleri sıralıyor.

Nihat Yüksel'in çiraklık ve mesleki eğitim kanununu ve uygulanması konulu tebliğinde; yasanın işverenlere büyük sorumluluklar yüklediği ve kesimler arasında nimet külfet dağıtımında olağan üstünlük yaratıldığı iddia edilmektedir.

Gürbüz Ersan'ın sunduğu tebliğde, sosyal güvenlik kurumları ve dengesizlikleri ele almıyor.

YENİ YAYINLAR...

KUTYAY "Sosyal Siyasetimizde Yeni Boyutlar" kitabının ardından Prof. Dr. S. Adalı'nın "Katılmalı Yönetim" kitabını da yayımladı.

Bu arada tebliğ ve özel araştırmalar, sosyal siyaset faaliyetleri, mevzuat yeniliklerinin yer - lacağı ve danışma hizmetinin yürütüleceği dört bölümlük üç ayda bir yayımlanacak "Sosyal Politika" adlı bir dergi hazırlığı da tamamlanmış durumda. KUTYAY: PK. 252 Aksaray-İSTANBUL, Tel: 511 10 06.

Öz Gıda - İş Genel Başkanı
Necati ÇELİK

"GÜVENİNİZE LAYIK OLMAYA DEVAM EDECEĞİZ"

Öz Gıda-İş Sendikası 5. Olağan Genel Kurulu 15-16 Kasım 1986 günleri Ankara'da Odalar Birliği Konferans Salonu'nda 219 delege ve çok sayıda işçinin katılımıyla yapıldı.

Genel Kurulun açılışı coşkun tezahüratlar arasında Genel Sekreter Salim USLU tarafından yapıldı. Başkan Necati ÇELİK'in başkanlığında yapılan oylama sonucunda oy birliği ile Divan Başkanlığına Hak-İş Konfederasyonu Genel Mevzuat Sekreteri Abdulkadir İMAMOĞLU, Başkan Yardımcılıklarına Öz Demir-İş Sendikası Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Mustafa ATLI, Öz Gıda-İş Sendikası Ege Bölge Başkanı Selahattin KARTOP, Diyarbakır Bölge Başkanı Sadık

BAYANTİMUR, Rize Delegesi Ahmet KAN getirildi.

Genel Kurul çalışmalarına başlamasından sonra Genel Başkan Necati ÇELİK iki saate yakın süren konuşmasında çalışma hayatının içinde bulunduğu sıkıntıları ve çıkış yollarını belirtirken bugünkü Anayasa ve mevcut yasalarla çalışma hayatı bütünüyle anarşiye sürüklenmektedir. 12 Eylül öncesi anarşi bugün sokaktan alınmış kanunlara girmiştir, diyerek yasalardaki antidemokratik

hükümlerin kaldırılmasını istemiş ve konuşması uzun süre ayakta alkışlanmıştır.

Genel Kurula çeşitli partilere mensup milletvekilleri, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Müsteşar Muavini İsmet Bora BİNATLI, Çalışma Genel Müdür Yardımcısı Ali TOPTAŞ'la birlikte çok sayıda bürokrat iş hukukuyla ilgili Avukatlar ve Sendikacılarla beraber Hak-İş Konfederasyonunun ilk Genel Başkanı Yasin İATİPOĞLU'da katılarak kısa özlü bir konuşma yaptı ve Hak-İş'in gelişmesinden duyduğu memnuniyeti dile getirmiştir.

Daha sonra Genel Yönetim Kurulu adına konuşan Genel Sekreter Salim USLU; Öz Gıda-İş'in üç yıllık faaliyetlerini genel hatlarıyla anlatırken, asıl olan işçiye ve onun temsilcisi olan delegeye üç yılın muhasebesini yapıyor ve Öz Gıda-İş'in başarılarını anlatıyordu.

Genel Sekreter Yardımcılarında Zekeriya İLKDOĞAN; Öz Gıda-İş'in yaptığı sözleşmeler konusunda genel hatlarıyla bilgi verirken, gerek kamu kesiminde, gerekse özel sektörde süper sözleşmeler bağtılmanın coşkusunu vurgularken, Ağah KAFKAS'da

Kongreye katılan delegelerden bir grup.

"ÜYEMİZE İŞİNİN VE AŞININ BAŞINDA SICAK BİR YUVA ARZULUYORUZ

Kooperatif Genel Başkanı Abdulkadir İMAMOĞLU

Hak-İş Sitesi Konut Yapı Kooperatifi Yönetim Kurulu Başkanı Sayın Abdulkadir İMAMOĞLU, çalışmalarını konusunda sorularımızı cevapladı.

– Sayın İmamoğlu, kuruluş çalışmalarını tamamlamış bulunduğunuz kooperatifinizin amaçları nelerdir?

– Ülkemizde büyük boyutlara ulaşan konut sorunundan menfi yönden en fazla işçi, memur ve dargelirlilerin etkilendiği malumdur. Hak-İş Konfederasyonu olarak bir çözüm yolu bulmak amacıyla bu konu ile ilgili bir ofis oluşturduk. Esas itibarıyla teşkilâtımız, Konfederasyonumuza

Öz Gıda-İş'in teşkilatlanma hamlelerinden bahsediyor ve sendikasının büyüme hızının yıllık %20 olduğunu ifade ediyordu.

Genel Yönetim Kurulu adına yapılan konuşmalar delegeler tarafından büyük bir memnuniyetle karşılanmış ve uzun uzun alkışlanmıştır. Tavan ve taban olayının, yönetimler ve yönetilenler diye ayrı iki kutubun olmadığı, asıl olan işçinin vekaletini verdiği insanların başarısını görmenin isabetli karar vermenin onuru yaşanıyor.

Faaliyet raporlarının müzakeresinde Ege Bölge Başkanı Selahattin KARTOP, İstanbul'dan Fatma Gül MERDAN, Süleyman TUNCA, Muharrem ERGİN, İzmir'den Mansur OZAN, Rize'den Necmettin CEP, Ankara'dan Nuri ÖZGE, Kayseri'den Nasir KARAKAYA, Hamza SÖNMEZ söz almış ve Genel Yönetimin başarılarından söz ederken hepsi Öz Gıdalı olmanın onur ve gururunu ifade etmişlerdir.

Daha sonra şube yönetim kulları ve bağlı üyeleriyle birlikte Türk-İş'e bağlı Tek Gıda-İş Sendikası'na katılan Tek Gıda-İş Güney illeri Bölge, Şube Teşkilatlanma Sekreteri Selman DEMİR, Adana 5 No'lu Şube Başkanı Ölmez SEMİR, Urfa Şube Başkanı Mehmet KARAGÖZ, Iskenderun Şube Başkanı Emin ÜNSAL, Ağrı Şube Başkanı Nevzat ÖNEN ve Ankara 4 No'lu Şube Başkanı Talat YAVUZ takdim edilmiş ve iltihak eden şube başkanları adına Selman DEMİR ve Nevzat ÖNEN söz almış ve Tek Gıda-İş'in sendikal anlayışını protekte ettiklerini ifade ederek işçiye hizmet götürmediklerini belirtmiş ve Gıda işçisinin tek temsilcisi olarak Öz Gıda-İş Sendikasını gördüklerini belirtmişlerdir.

Urfa delegesi Kadir SARAÇ, Ankara Şube Başkanı Settar ASLAN, Gaziantep Bölge Başkanı Mustafa ERGÜDER, Erzurum'dan

Necati BABAT, Manisa'dan Ekrem, Erzurum Şube Başkanı Abdulkadir AKBULUT, Adıyaman'dan Abuzer BOZKURT, Burdur'dan Necmettin AKKILIÇ da birer konuşma yaparak ülke genelinde işçinin bulunduğu sıkıntıları dile getirmişler ve sendikanın yaptığı faaliyetlerden övgüyle söz etmişlerdir.

Yapılan seçimlerde Genel Başkanlığa Necati ÇELİK, Genel Sekreterliğe Salim USLU, Genel Teşkilatlanma Sekreterliğine Ağâh KAFKAS, Genel Eğitim Sekreterliğine Zekeriya İLKDOĞAN, Genel Mali Sekreterliğine Şerif AKYOL, Genel Araştırma Sekreterliğine Murat DEMİR getirilmiştir.

Genel Başkan Necati ÇELİK seçimlerden sonra yaptığı konuşmada, Öz Gıda-İş Sendikasının Genel Kuruldan güçlenerek çıktığını ifade ederek, "Güveninize lâ-yık olmaya devam edeceğiz" demiştir.

bağlı sendikalarımızın üyelerinin bu kanayan yarasına merhem olmak kabilinden, günün şartlarına uygun olarak kooperatifleşmenin sağladığı; uzun vadeli kredi, sosyal dayanışma, maliyet artışlarından etkilenmeme, vergi muafiyetinden yararlanma gibi tüm imkanlardan istifade etmek suretiyle konut sahibi yapmaktır. Bunun yanında kooperatif ortaklarımızın sosyal, kültürel ve ekonomik ihtiyaçlarını karşılamak için gerekli tesislerin kurulması gibi sair hizmetler de genel olarak amaçlanmış bulunmaktadır.

– Çalışmanızın kısa ve uzun vadede boyutları nelerdir?

– Hak-İş Konfederasyonu olarak, genelde ülke çapında bir kooperatifleşme çalışmasının başlatılması gerektiğine inanıyoruz.

Konfederasyonumuza bağlı sendikalarımızın faaliyet gösterdiği bölge ve şubelerdeki işyerlerinde Hak-İş sitelerinin kurulması temel arzularımızdandır. Bölge ve şubelerdeki sendikacı arkadaşlarımıza teknik bilgi aktarımı bürokratik engelleri aşma ve sosyal dayanışmayı teessüs etmek için öncelikle Ankara'da bir Hak-İş Sitesi kurulmasını planladık ve faaliyetlerimize başlamış bulunuyoruz.

– Yapılacak konutlar için yer tesbiti ve üye temini hangi aşamadadır?

– Ankara'da başlattığımız Hak-İş Sitesi'nin yer tesbiti ilk etapta Başkentimizin en büyük ve seçkin yerleşim bölgeleri olan Batıkent-ODTÜ Yolu üzerinde Çayboyu Mevkii, E-5 Karayolunu Adana ve Eskişehir yoluna bağlayan Söğütözü Mevkii ve A. Orman Çiftliği arkasındaki yerleşim bölgelerinde etüd çalışmalarımız devam etmekte olup karar aşamasındadır.

Üye kaydına gelince, önümüzdeki günlerde başlanacaktır. Daha ilk günlerde tahminimizden öte

İlgililer Cevap Versin !

YİĞİT İŞÇİ GREVLERİ

GÖLGELENEMEZ

Otomobil-iş'e bağlı işçilerin basında büyük manşetlerle yeralan Netaş grevinin üçlü bir şike olduğu açıklandı. İddiaya göre Netaş, taahhüdünü 1986 fiyatları ile vaktinde yerine getiremeyince sendika ve PTT ile anlaşarak greve getti. İşbaşı yapmak isteyen 300 işçi engellendi.

Şöyle ya da böyle, sözkonusu olan işçinin en tabii hakkı olan grevin töhmet altında bırakılmasıdır. Ve buna da hiç kimsenin hakkı yoktur.

Kârlarını ziyadeleştirmek pahasına işçiyi kullanmaya kalkan patronlara ne diyebiliriz ki? Onların görevi ne pahasına olursa olsun, kâr daha çok kâr... Ama işçi haklarının savunuculuğunu

yaptığı iddiasıyla kürsü yumruklanlara bir çift sözümlü var; Evet Beyler, yiğit Türk İşçisi bu denli acımasız bir senaryoya nasıl alet edilebilir. İşçinin alınterinin karşılığını alabilme uğraşında en kutsal dayanağı olan grev hakkını nasıl böyle ayaklar altına alabiliyorsunuz. Bu uğraşta başarıyla mesafeler katedenleri de töhmet altında bırakmaya ne hakkınız var?

Şayet cevabınız, böyle bir şike yoktur ise basında yeralan ve sendikal faaliyet için leke teşkil eden bu haberlerin olumsuz imajını yokedecek ne gibi girişimleriniz oldu? Kamuoyu haklı olarak cevap bekliyor!

bir taple karşışarıyayız. Bu da bize şevk vermektedir.

Genelde 200 dairesel çok katlı ve dublex olmak üzere arsa tahsisi için talebimizi bu günlerde yapacağız.

Kooperatifimize üye olmak isteyen arkadaş ve dostlarımız şimdilik kaydıyla 350 bin TL. giriş aidatı ve 25 bin TL. üyelik aidatını Kooperatifimize ait Akbank Yenişehir Şb. 240 087 No'lu hesabına yatırmak suretiyle üye olabilirler. Bunun yanında ikametgah ilmhaberleri, 2 adet resim ve nüfus cüzdanı örneğinin de getirilmesi gerekmektedir.

– Yapmayı düşündüğünüz konutların özellikleri nelerdir?

– Yapılacak konutların teknik ve özel evsaffları genelde proje bazında belli olacak. Ama şunu söylemek lazım, yapacağımız konutlar en ekonomik ve en sıhhi

bir şekilde ortaya konacaktır. Şimdiye kadar alışılmış klasik kooperatif evi biçiminde değil, ideal bir yapı olarak ortaya çıkacaktır.

– Şu anda sizin faaliyet alanınızda çalışma veren diğer kooperatiflerin durumu ve sizin bunlardan farkınız nedir?

Biz Hak-İş Konfederasyonu olarak, 200 bin üyeli, günden güne gelişen ve işçinin takdirini kazanan bir kuruluşuz. Bu neden? Bunun sebebi bize olan inançtır. Bu inançsa azim ve çalışmaktan kaynaklanmaktadır.

Başka Kooperatif yöneticileri neyi özler, birşey söyleyemeyeceğim. Biz Hak-İş olarak işçimize, üyemize işinin ve aşının başında sıcak bir yuva arzuluyoruz. Bütün gayemiz bu. İnşallah bunu da en kısa zamanda göreceğiz.

Alinteriyle

Hak—İş'in Ardındaki Güçler (!)

HAK—İŞ'in hızlı gelişmesini ve büyümesini içlerine sindiremeyenler ufku, imanın ve azmin yapabileceklerini tahayyül edemeyen dar kafalılar buldukları meclislerde, gazetedeki sütunlarında, kapalı kapılar ardında ve her yerde gizli yada aleni olarak Hak-İş'in ardında birilerini arıyor veya görmek istediklerini yamamaya çalışıyorlar.

İlis ve heyecanları akıl ve vicdanlarına galip gelenler, Hak-İş'i ya Faşizmin yada Kominizmin uzantısı, bazılarıda birilerinin Türkiye şubesi gibi görmek yada göstermek gayretindedirler. Bazıları Hak-İş'in ardında Hükümet veya iktidar partisini ararken bunca itham ve iftira içerisinde çok şükürki Hak-İş'in ardında işveren parmağı aramak densizliğini kimse gösteremedi.

***

HAK—İŞ, kendine has, sosyal, siyasal ve iktisadi düşünce sistemine, inanç, his ve fikriyet bütünlüğüne sahip bir kuruluştur. Kimsenin bizi bir futbol kulübü gibi görmek, yada hakim fikirden etkilenmemizi, esen yelden nemlenmemizi beklemek hakkı yoktur. Elbette sosyal, siyasal ve ekonomik bir düşünce bütünlüğüne sahip oluşumuz başarımızın temel olgusudur.

Bu olgudan yoksun olan hangi kuruluş olursa olsun tabii sonu "hiç" olmaktır. Tıpkı siyaset sahnesinden silinen hatta adı bile unutulmuş partiler, tıpkı sayıları 8, 9'ları bulan işçi konfederasyonları ve sayıları 1000'leri bulan işçi sendikaları gibi... Bu temel olgudan yoksun olduğu halde halâ ayakta durabilen ve parmakla gösterilecek kadar az siyasi parti ya da sendika varsa bile —ki vardır— bunlar ancak bir kısım zinde güçlerin yada mevzuatın desteklediği geçekonda kabilinden olanlardır. Buke-lamun gibi zamana ve zemine göre renklenme, günübirlik politika, biraz taviz, biraz jurnal, birazda günü günü kurtarma bu çorbacıların temel politikasıdır.

***

HAK—İŞ'in ardında birilerini yada bir şeyleri aramak "öküz altında buzağı aramak" gibidir.

Komünizm, Kapitalizm, Faşizm gibi hiç bir "izm"e bağlanışımız yada ipotekliğimiz yoktur. Hak-İş; vatanına, milletine bağlı, zalimin ve mazlumun olmadığı bir düzene gönül vermiş, insan onuruna yaraşır haysiyetli bir hata hasret, inanç ve fikir hürriyetinden, sömürsüz, sevgi dolu bir dünyadan yana, Hak'kın, adaletin ve refahın toplumun tüm kesitlerine yaygın olduğu bir düzene talibtir.

HAK—İŞ'in ardında işverenler yoktur, zira Patronların —"sizi takdir ediyoruz, ancak sevmiyoruz" şeklindeki beyanını bilen gerçek dostlarımız, işverenlerin "Hak-İş'e bağlı sendikalara işçilerin gitmemeleri" çağrısını "bizim namus belgemiz" olarak tavsif etmektedirler.

HAK—İŞ'i zor ve sıkıntılı günlerde sergilediği "cesur ve demokratik tavrından tanıyoruz" diyen dostlarımız vardır.

HAK—İŞ'in parasız, arabasız, çile ve sıkıntılı dolu günlerde gönül seferberliği yaptığı günleri, bu günlerde Anadolu'nun tozlu yollarında aç ve yorgun dolaşan sendikacıları, parmağındaki al-yansını ve hanımının kolundaki tek bileziğini gönül davasına harcayan işçilerin var olduğunu bilen dostlarımız vardır.

HAK—İŞ'in başarısını anlamak için onu ve mücadelesini tâ başından beri tanımak gerekir.

HAK—İŞ'in arkasında emek ve alinteri vardır.

HAK—İŞ'in arkasında akıl, iman ve sevgi vardır.

HAK—İŞ'in arkasında çelik gibi iradesi, volkan gibi yüreği ile yiğit işçiler ordusu vardır.

Bundan dolayıdır ki, Hak-İş güçlü ve büyüktür !

Salim Uslu

VE SON
ÇARE

AÇLIK GREVİ

Öz Gıda-İş Sendikası 1200 Yem İşçisinin Hakkından Vazgeçmiyor Uslu; "BİZ SADECE KAZANILMIŞ HAKKIMIZI İSTİYORUZ"

Öz Gıda-İş Sendikası ile Yem Sanayii T.A.Ş. tarafından imzalanan ve 1200 işçiyi kapsayan toplu sözleşmenin, yasaların çiğnenmesi pahasına 4 aydır idarece uygulanmaması açlıkla protesto ediliyor.

"Biz aç 1200 yem işçisi ve 6 bin kişilik aile mensuplarının dramına sadece tercümanız" diyen Genel Sekreter Salim USLU, Adapazarı Yem Fabrikası İşyeri Baş Temsilcisi Bahri SERT ve Diyarbakır Yem Fabrikası İşyeri Baş temsilcisi Yrd. Çeçen GÜVEN'in 9 Aralık 1986 günü başlattıkları açlık grevine, ülke çapında bütün işçilerin desteğini ifade eden telgraflar yağmaktadır. Başta Ankara olmak üzere bazı yem fabrikalarında öğle yemeklerine girmek suretiyle işçiler sözkonusu eylemi desteklemektedirler.

Bu arada idareye, bilim çevrelerine ve kamuoyuna yapılan açıklamada, eylemin gayesinin sadece kazanılmış hakların gasbedilmesini önlemek olduğu dolayısıyla yasa-

ları ihlal edenlerin yasal davranmaya zorlandığı belirtilmiştir. Aksi halde demokrasiden ve hukuk devleti ilkesinden bahsetmenin mümkün olmayacağı ifade edilmiştir.

ÇUKOBİRLİK'TE AÇLIK GREVİ

Öz İplik-İş Genel Başkanı Mehmet ER'in, Çukobirlik'te sendikalarına üye işçilere baskı yapılmasını protesto amacıyla 1 Aralık 1986 günü başlattığı açlık grevine; Çukobirlik Şube Sekreteri Işıkcı ÖREN, Teşkilatlandırma Genel Sekreteri Vakkas SÖYLEMEZ, Malatya Şube Başkanı Osman ALBAYRAK, Gaziantep Şube Başkanı Hüseyin DOĞAN, Kahramanmaraş Şube Başkanı İsmail YILDIRIM ile Çukobirlik Şube Başkanı Cahit DALKIRAN'da katılmıştır.

Zaman zaman rahatsızlanmaların olduğu açlık grevine yeni katılmaların beklendiği Öz İplik-İş Genel Başkanı Mehmet ER tarafından belirtilmiştir.

HAK – İŞ MARŞI

Sanımızdır kutsal emek
Hak yolunda birlik gerek
Tek bir gönül, tek bir yürek
Hak – İş'çiyiz, Hak – İş'çiyiz

Alnımız ak yolumuz hak
Ateşimiz sönmez ocak
Sevdası var kucak kucak
Hak – İş'çiyiz, Hak – İş'çiyiz

El emeği göz nurumuz
Böyle doğsun huzurumuz
Alınları onurumuz
Hak – İş'çiyiz, Hak – İş'çiyiz

Her gerçeği ispat eder
Alnımızdan akan şu ter
Haykırılım hep beraber
Hak – İş'çiyiz, Hak – İş'çiyiz

Haram değil, helal yeriz
Bizler yiğit işçileriz
Alem Bunu bilsin ki biz
Hak – İş'çiyiz, Hak – İş'çiyiz

Yücelerden bir ses doğar
Bir sel olur zulmü boğar
Hak'tır bize en yüce yar
Hak – İş'çiyiz, Hak – İş'çiyiz